

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó S Z E R E N C S É T !

Egységes szövetséget hoz létre a három nagy szakszervezeti tömörülés

Az MSZOSZ, az Autonómok és a SZEF elnöke a közös május elseji nagygyűlésen olvasta fel az egyesülési nyilatkozatot. Az eseményen a három konföderáció összesen csaknem 70 tagszakszervezete képviseltette magát.

A munkavállalók érdekvédelmének fejlesztését szolgáló egységes szakszervezeti konföderáció létrehozását jelentette be az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége (ASZSZ), a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége (MSZOSZ) és a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZEF) május elsején Budapesten.

EGYESÜLÉSI NYILATKOZAT

a magyarországi dolgozók érdekvédelmének fejlesztését szolgáló egységes szakszervezeti konföderáció létrehozásáról

Mi a magyar szakszervezeti mozgalom szerves és meghatározó részét képező Autonóm Szakszervezetek Szövetsége, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége, a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma és az ezekhez a szakszervezeti szövetségekhez tartozó tagszakszervezetek úgy látjuk, hogy az 1980-as évek végén és az 1990-es évek elején kialakult szakszervezeti struktúra betöltötte történelmi szerepét, és megújulás nélkül ma már nem alkalmas a hatékony dolgozói érdekvédelemre, érdekvédelemre.

A sokszínű, versengő szerveződés az első években hozott eredményeket, de a későbbiekben az együttműködés helyett az elkülönülés és az ellenségeskedés vált jellemzővé. Ezt a pártpolitika mindegyike kihasználta és saját céljaira használta fel, tovább nehezítve a sikeres munkavállalói érdekvédelmet.

A kormányok, együttműködve a tulajdonosokkal és vállalkozókkal, a szakszervezetekkel szemben esetenként megosztó, egyoldalú politikát folytattak. 2010 óta különösen jellemző, hogy kizárólagos előnyben részesítenek egyeseket, és semmibe vesznek másokat.

Van válaszuk: az egyesülés.

Létrehozuk az egységes szakszervezeti konföderációt a hazai munkavállalók, a versenyszférában, a közüzemekben dolgozók, a közszolgáltatásban állók jövője érdekében.

Olyan szövetséget akarunk:

1. Amely határozottan vállalt alapértékeken nyugszik. Ezek: a szolidaritás, az esélyegyenlőség, a demokrácia, a hazafiság, az európaiság, a jogállamiság, a pártsemlegesség.
2. Amely a szerveződés szabadságát, a tagszervezetek, ágazatok önállóságát tiszteletben tartva olyan belső együttműködést alakít ki, ami biztosítéka a hatékony érdekvédelemnek.
3. Amely az anyagi és szellemi erőforrások egyesítésével megfelelő képzést, hatékony szakértői háttérrel és érzékelhető helyi, területi, és nemzetközi jelenlétet biztosít a tagszakszervezeteknek, a szervezett munkavállalóknak.
4. Amely képes a párbeszéd fórumokban a közös érdekek összehangolt képviselésére, az eredményes és széles körű belső együttműködésre.
5. Amely nyitott és befogadó minden szakszervezet és szövetség irányában és kész a dolgozók érdekeit szolgáló szakszervezeti együttműködésre.
6. Amely képviseli valamennyi terület és munkahely munkavállalóinak eltérő és változó érdekeit, és megteremti a versenyszféra és a közszféra dolgozói közötti szolidaritást.
7. Amely képes a tagság, a dolgozók érdekeit az ország, a társadalom, a gazdaság érdekeivel összhangban képviselni, és megkerülhetetlen a mindenkori kormány és a gazdasági hatalom képviselői számára.

8. Amely kölcsönösen előnyös megállapodásokra kész és képes a kormány-nyal, a munkáltatókkal. Nem keressük, de vállaljuk a harcot, ha az általunk képviseltet jogos érdekeiért kell kiállni.

Ez a szövetség összefogva olyan lesz, amely végre eredményesen harcol a végzett munka elismeréséért, a nagyobb biztonságért, a méltó életkörülményekért.

Budapest, 2013. május 1.

Székel Tamás,
Autonóm Szakszervezetek Szövetsége,
Pataky Péter,
Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége,
Varga László,
Szakszervezetek Együttműködési Fóruma.

A három konföderáció az elkövetkező hónapok legfontosabb feladatának tekinti az egyesüléshez szükséges dokumentumok elkészítését és a szükséges szervezeti döntések meghozatalát lehetőség szerint oly módon, hogy 2014-től egy hatékonyabb, a magyar társadalmat és dolgozókat eredményesebben, sikeresebben szolgáló szakszervezeti szövetség működjön hazánkban.

(MSZOSZ Sajtóiroda)

Fúzió

Magyarországon a rendszerváltás után egy tagolt, plurális szakszervezeti mozgalom alakult ki, hat országos konföderációval, több mint száz ágazati szakszervezettel, miközben jelentős gazdasági szerkezetátalakulás ment végbe. Csökkent az ipari munkahelyek száma, változott a foglalkoztatás minősége, a foglalkoztatottak létszáma. Ezek mind jelentkeztek már tizenöt-húsz évvel ezelőtt is, és tudtuk, hogy a szakszervezeti mozgalom átalakítását a szakszervezeti felépítési rendszer döntési mechanizmusát, annak hatékonysága érdekében át kellene alakítani.

A Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége már három kongresszussal (vagyis tizenkét évvel) ezelőtt úgy döntött, hogy erős ipari ágazati szakszervezetre, és még öt-hat jelentős ágazatra, valamint a konföderációk tudatos, határozott együttműködésére van szükség. Már akkor sem a versengő szakszervezet modelljére tette a hangsúlyt a kongresszus, hanem arra, hogy ebben az együttműködésben ki kell érlelni a konföderációk fúziós folyamatát is. Elindult a közös gondolkodás, leghamarabb az MSZOSZ-en belüli ipari szakszervezetek között.

A BDSZ székháza lett az ipari szakszervezeti együttműködés központja. Ez azt jelentette, hogy itt alakítottuk meg az Ipari és Energiaipari Szakszervezetek Szövetségét, amiben az együttműködésünket már jogi értelemben is megerősítettük. Ez év áprilisában – már a Vasas Szakszervezet elnökének vezetésével – jóváhagyunk egy megállapodást, amely arról szól, hogy 2014-ben Magyarországon az ipari szakszervezetek egyesülési folyamatát befejezzük, és egy erős, egységes ipari szövetséget hozunk létre. Ebben kifejezte érdekltségét az Építők, a Húsipari, a Vegyipari, a Nyomdaipari és a Vasas Szakszervezeti Szövetség. (A felsorolás nem fontossági, hanem alfabetikus sorrendet végig tudjuk vinni.)

Örömmel és büszkén mondom, hogy a Bányá-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete ennek a folyamatnak a motorja volt. Amit az is jelez, hogy a könnyűipari szakszervezetek közül a Bőripari, a Ruházatiipari és a Textilipari Szakszervezet már fuzionált a Bányászszakszervezettel. Így mi egy lépést ebben a folyamatban már megtettünk.

Ez azért kell, hogy erősebb ágazati szakszervezeti jelenléttel rendelkezünk a területen, hogy megfelelő szakértői háttérrel tudjunk kialakítani és ebben a vonatkozásban a munkahelyi szervezeteknek több támogatást tudjunk adni.

Jelentkezett egy új kihívás is. A munkavállalók jelentős része kis- és középvállalatoknál dolgozik. Esetenként ők is is várják a szakszervezeti szolgáltatásokat és amennyiben igénylik, az érdekvédelmet. Öt-tíz-húsz fős cégeknél nem alakulnak munkahelyi szervezetek, számukra a területi szervezetek adhatnak majd olyan kapcsolódási pontot, ahonnan információt, segítséget és támogatást kaphatnak. Tehát ki tudunk alakítani egy területi hálózatot, s a konföderációkkal együtt ezt a folyamatot járási szintig végig tudjuk vinni.

Ha ez megvalósulna, akkor természetesen meg kell nézni, hogyan finanszírozható az új struktúra a mai viszonyok között, alkalmas-e erre a Magyarországon működő hat szakszervezeti konföderáció jelenlegi gyakorlata?

Hogyan tudjuk figyelembe venni az Európában már lezajlott integrációt, eredményesen képviselni a magyar munkavállalók, a bérből, fizetésből élők érdekeit?

A hat konföderáció finanszírozását az elvárt szinten a jelenlegi szakszervezeti tagság már nem tudja megtenni. Probléma és egyben kihívás az is, hogy a versengő szakszervezeti modell alapján az egyik és másik konföderáció is próbált a munkahelyeken szakszervezetet létrehozni, amelyek egymással is versengenek. Ugyanez megtörténik ágazati, vagy országos szinten is. Ez a modell nem tud eredményes védőernyőt tartani a magyar szakszervezeti mozgalom fölé. Kell tehát egy olyan erős konföderáció, ami biztosítja a szakszervezeteknek a működőképességét, nem engedi, hogy jelentős mértékben korlátozzák a sztrájkjogot és nem engedi, hogy a szakszervezeti szervezetek körüli jogi szabályozás túl sok bizonytalanságot hordozzon. Nem enged egy olyan Munkatörvénykönyvet, ami szakértők szerint, több mint kétszáz paragrafus-helyen rontotta a munkavállalói képviselői érdekvédelmi lehetőségeket.

A gazdasági válság egyébként is nehezebbé tette az egyéni munkavállalás feltételeit, rontotta a kollektív szerződés tárgyalásos lehetőségét. Ehhez még kapcsolódott egy rosszabb Munkatörvénykönyv, ami a meglévő megállapodásoknak is a felülvizsgálatát kényszerítette ki. Ez a felülvizsgálat pedig, mivel romlott a munkavállalói érdekvédelmi lehetőség, rontotta a tárgyalási pozíciókat is.

Ezekben az ügyekben a konföderációknak együtt kell működniük. A versenyszféra, a közüzemi, a közszolgáltatási és a közalkalmazotti, köztisztviselői alkalmazások fölött közösen kell tudni biztosítani a megfelelő érdekvédelmi lehetőségeket. Úgy gondolom, hogy a három országos szakszervezeti szövetség bejelentett egyesülési szándéka és a nyilatkozat, amit elfogadott mind a három konföderáció, fontos szakszervezet-történeti lépés. A három konföderáció több mint kétharmadát képviseli a szervezett magyar munkavállalóknak. Így hatékony együttes fellépésre képes. Vannak olyan szakszervezetei, melyek önállóan is bebizonyították, hogy akcióképesek és ilyen módon ez egy jelentős erő képviselő együttműködés.

Bízom benne, hogy azok ellenére, hogy lecsökkent a nagyobb foglalkoztatottak száma az iparban, a mezőgazdaságban és egyre többen dolgoznak kis és középvállalatoknál, ezek ellenére megértik az ott foglalkoztatottak, hogy szükséges a kiszámítható, tisztességes kollektív szerződés, és elsősorban az ágazati kollektív szerződéses rendszer kialakítása. Ennek feltétele az erős szakszervezetek és a jól szervezett, felhatalmazással rendelkező munkáltatói szövetségek léte.

A mostani fúziós folyamat ezeket a célokat szolgálja, s én bízom benne, hogy úgy valósul meg, ahogy azt várják az általunk képviselt munkavállalók, szakszervezeti tagok.

Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke

Könnyűipari Szakmai Nap

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ), valamint a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság (KÁPB) közös szervezésében harmadik alkalommal került megrendezésre 2013. május 16-án a Könnyűipari Szakmai Nap. A rendezvény központi témái a „Készségek/Kompetenciák, Képesítések és Foglalkozások Európai Osztályozási Rendszere”; „Szakképzéseink helyzete az új szabályozások figyelembevételével”; „EU Ökocímke (Lábbelikle vonatkozó közösségi ökocímke)”, illetve az „Ökológiai lábnyom a bőr- és cipőipar vetületében” voltak.

A résztvevők körét a szokásoknak megfelelően a könnyűipari cégek munkáltatói és munkavállalói vezetői és képviselői, a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület, illetve a Bőr- és Cipőipari Egyesülés vezetői, szakértői, a KÁPB munkájában résztvevő partnerek, valamint a BDSZ vezetése alkották.

Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke a résztvevők köszöntését követően nyitó beszédében szólt arról, hogy korunkban milyen kihívások jelentkeznek a könnyűipari ágazatban; hogyan és milyen feltételekkel lehet munkahelyeket megőrizni, teremteni a feldolgozóiparban; az iparág jövője szempontjából milyen jelentőséggel bír az előrelépés lehetőségeinek felmérése, a kutatás, fejlesztés, az innováció, az ehhez elengedhetetlenül szükséges képzés, a biztonságos, kiszámítható gazdasági környezet. Kiemelte a munkaadók és munkavállalók közötti párbeszéd jelentőségét, melynek következményeként elérhető, hogy a tipikus bér munkás viszony helyett a munkavállalók azonosulni tudjanak az őket foglalkoztató cégek feladataival, céljaival. Hangsúlyozta, hogy a könnyűiparnak az egységes európai piacon kell megállnia helyét olyan körülmények között, ahol 500 millió potenciális vásárló „kegyeit” kell elnyernie, igényeit kell kielégítenie 20 millió vállalkozásnak és az ezekben

foglalkoztatott mintegy 200 millió munkavállalónak. Végezetül megköszönte a munkavállalók, a cégtulajdonosok és a menedzsmentek erőfeszítéseit, melyet azért tesznek, hogy legyen az iparágunk jövője.

A megnyitót követően előadások, konferenciák hangzottak el az alábbiak szerint:

Elsőként Vujkov Krisztina, a KÁPB titkára tartott előadást az ESCO - European Skills/Competences, Qualifications and Occupations = Készségek/Kompetenciák, Képesítések és Foglalkozások Európai Osztályozási Rendszere – projektjéről. Ennek a projektnek fő célja a munkaerő közvetítés hatékonyságának, valamint a munkavállalók mobilitásának növelése, a munkaerő piaci szükségletek és a rendelkezésre álló készségek jobb összehangolása, a képzés/oktatás és a munka világának összekapcsolása.

Kutasi Csaba, a TMTE szakértője „Szakképzéseink helyzete az új szabályozások figyelembevételével” címmel tartotta meg előadását. A téma mottójául

Szent-Györgyi Albert mondása szolgált, mely szerint „Olyan lesz a jövő, mint amilyen a jelen iskolája”. Az előadásban a következő főbb témák szerepeltek: képzettségi helyzet vállalkozásainknál, elvárások a pályakezdőkkel szemben; a szakképzéssel kapcsolatos feladatok a Magyar Kereskedelmi és Iparkamáránál (2010-től); az új Országos Képzési Jegyzékről (2013 szeptembertől kötelező); 2015 ősztől kötelező a szakoktatóknak a mestervizsga (mesterszintű szakmákban); a bevezetésre kerülő Felnőttképzési törvény lehetséges hatásai (várhatóan 2013. július 1-jétől); a szakképzési hozzájárulás felhasználhatósága, támogatott képzések, a távoktatás és lehetőségei; kihívások a jövő textiles szakemberei számára.

Kocsis András, a BCE igazgatója két kérdéskört érintett előadásában. Egyfelől foglalkozott „EU Ökocímke (Lábbelikle vonatkozó közösségi ökocímke)” alkalmazásának gyakorlatával és annak tapasztalataival, másfelől az „Ökológiai lábnyom a bőr- és cipőipar vetületében” témával. Ez utóbbi tárgyban érdekes

összefüggésre hívta fel a figyelmet. Nevezetesen arra az álláspontra, amely szerint az ökológiai lábnyom szempontjából a szarvasmarha tenyésztés elsősorban az élelmiszer érdekében történik, tehát a húsipar az elsődleges haszonélvezője, míg a bőr- és cipőipar melléktermékeként keletkező marhabőrt dolgozza fel. Ezen összefüggés értékelésének eredménye nagy jelentőséggel bírhat a bőr- és cipőipar megítélése és ennek következményeként a bőr- és cipőipar jövője szempontjából Európában.

Tomor János, a KÁPB munkáltatói oldalának és Keleti Tamás, a KÁPB munkavállalói oldalának társelnöke a párbeszéd bizottság munkájának jelentőségéről, hazai és nemzetközi tevékenységéről, elért eredményeiről és az előttük álló feladatokról beszéltek konferenciájukban.

Csanádi József, a BDSZ alelnöke, a Könnyűipari Tagozat vezetője a könnyűiparban végrehajtott 2013. évi bérfejlesztések tapasztalatairól beszélt. Előadásában többek között megállapította, hogy a könnyűipari cégek zömében csak a minimálbérre történő ráállást tud-

ták megvalósítani annak ellenére, hogy a Kormány garanciát vállalt a 2013 első felévre vonatkozóan a kötelező legkisebb munkabér és a garantált bérminimum emelésével összefüggő bér- és járulékköltségek költségvetésből történő megtérítését illetően azon ágazatokba tartozó munkáltatók számára, ahol magas a kötelező legkisebb munkabérben és a garantált bérminimumon foglalkoztatottak aránya, továbbá az adott ágazat foglalkoztatási helyzete és gazdasági körülményei azt indokolják.

A rendezvény záróeseményeként elismerések átadására került sor, mellyel a könnyűipari szakszervezeti alapszervezetek tisztségviselőinek tevékenységét jutalmazták. Ennek keretében a BDSZ Bőripari Tagozata részéről Meláth Lőrincné, a Ruhaipari Tagozat részéről Szántó Jánosné, a Textilipari Tagozat részéről pedig Berényi Attila részesült elismerésben.

A szakmai napot levezette és moderálta, valamint értékelte és zárta Varga Éva a BDSZ alelnöke, a Ruhaipari Tagozat vezetője.

CSJ

Hányszor kell még a bányászoknak elmondaniuk sérelmeiket?

Január vége óta - amikor Budapesten átadták petíciójukat a minisztérium képviselőjének - Rabi Ferenc a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete elnöke kapott egy levelet az illetékestől, amely sajnós nem volt elég meggyőző! Emiatt elsőként Pécsen újabb tüntetést szerveztek a bányászok.

Március 21-e a tavasz első napja, Pécs felé menet nem ez látszik. Végig szakadó eső, 4-5 C0 a hőmérséklet. Az út mentén, sok helyen még a múlt heti hótorlaszok maradványai látszanak. Már odafelé menet érdeklődünk a kollégáktól, hol járnak a Borsodból, Nógrádból, Hevesből érkezők és az oroszlányiak, ajkaiak, tatabányaiak merre járnak? Mert a pécsi, komlói bányászok élvezték a más vidéki aktív és nyugdíjas bányász szolidaritását, sőt a helyi pedagógusok, kesztyűsők, diákok és civil szervezetek is kifejezték transzparenseikkel és bekiabálásokkal nemtetszésüket a Széchenyi téren.

A havas és jeges szél dacára három-négyszázan gyűltek össze a bányászok tüntetésén, többször Orbán Viktor távozását követelték, mert mint ahogy Nagy Ferenc nyugdíjas bányász elmondta, jelzésértékű, hogy 2002-ben Orbán Viktor kormánya alatt zárták be az utolsó mecseki bányát, és 2012-ben ugyancsak Orbán alatt vették el a bányászoktól a nyugdíjukat, hoztak olyan törvényeket, amelyek átmenet nélkül lehetetlen élethelyzetbe taszított több ezer bányában lerokkant, illetve most is ott dolgozót. Az átmenet nélkül szavakon van a hangszó! Hiszen generációkon keresztül éltek meg, hogy apák, nagyapák nem sokáig élvezik nyugdíjas éveiket. És a bányában nem sokat változtak a

körülmények és a szén kulféjtés sem leányálom az óriás gépeivel, a mostoha körülményekkel.

Mindegyik felszólaló kiemelte, addig voltak csak jók, amíg dolgoztak, amíg felépítették az országot - és bele is rokkantak -, de amikor a keserves munkával kiérdemelt nyugdíjukat kellene folyósítani, akkor már hirtelen nem kellene az ország vezetéseinek.

Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke elmondta, hogy nem engednek a lassan legendarisszába menő 23/91-es kormányrendeletből, ugyanis csak az rendelkezik teljes körűen a bányász-társasádom egészéről és járulékaikról. Az ágazati szakszervezeti vezető hozzátette, a külszíni fejtéseken dolgozókért is küzdenek, akik a 2012 januárja óta érvényben lévő törvény alapján nem származnak bányász, és kiérdemelt nyugdíjuk helyett csak szociális ellátást kapnak, amiből nem lehet megélni.

Szemán István - volt uránbányász-is a régi kormányrendelet visszaállítását követelte a jelenlegi kormánytól, mivel úgy érzi, a szemükben a bányászok nem is másod-, hanem sokad rendű állampolgárnak számítanak. Nem fogják feladni, és ha mostani rendezvényük nem ér el sikert, akkor további bányásztelepülésen folytatják megmozdulásaikat addig, amíg el nem érik céljaikat.

A tüntetés végén Majlát Betta felolvasta a bányászok Balogh Zoltán Emberi Erőforrás Miniszterhez írt petícióját, majd érces hangok a bányászhimnusz közös eléneklésével és két Jó szerencsét! köszöntéssel az önkormányzat épülete felé a tömeg hazaindult.

CS. ZS.

Majális a Városligetben, 2013

A szakszervezeti hagyományainknak megfelelően, az idén is felvonulással kezdődött a munka ünnepe. A BDSZ székház előtt gyülekeztek az MSZOSZ tagszervezeteinek képviselői. A Bánya-Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete ismét élen járt a mozgósításban. Az eddigiekhez képest még több vidéki szervezetünk küldött népes delegációt a munkásünnep fővárosi rendezvényére. Eljöttek a BDSZ Tatabányai Szövetségének, a dudari, pécsi, mátrai,

Mór-Pusztavámi, oroszlányi bányász-nyugdíjasok képviselői, a Borsodi bányászok Területi Tagozatának, a budapesti bányásznyugdíjasok alapszervezetének, a BDSZ központ alapszervezetének küldöttei. Nagy számban jöttek a BDSZ könnyűipari tagozatához tartozó szervezetek tagjai is Martfűről, Mezőtúrról, Szekszárdról (Samsonite), Tolnárról (Tolnatext), Békéscsabáról (Unicon), Vásárosnaményből (Berwin). A BDSZ felvonulói, mintegy ezer fővel

színesítették - a hagyományos BDSZ mellényben és transzparensek, zászlókat lengetve - a konföderációs felvonulók látványát.

A három konföderáció egyesüléséről szóló színpadi bejelentést és műsort követően a BDSZ jelen lévő tagjai és hozzátartozóik az ágazati sátorhoz vonultak, ahol virsli és sör mellett ünnepelték tovább május elsejét.

Köszönet illeti a szervezőket, s a résztvevőket egyaránt!

87 év után befejezi működését a hazai bauxitbányászat. Beszélgetés Székely Jenővel, a MAL Zrt bányászati divízió szakszervezeti vezetőjével

„70 esztendővel ezelőtt, 1926. október 26-án indult meg a folyamatos bauxit-termelés a Vértes hegységben, Gánt térségében.

A hazai ipartörténet e fontos eseményének gyökereit - mint egész történelmünkét - több okból is Erdélyben találjuk. A gánti bauxitot ugyanis 1919 őszén a gyergyóremetei születésű Balás Jenő fedezte fel a hosszúharasztosi vízmosásban, aki kutatásai során az akkor már több éve működő Jád-völgyi bauxitbányákban szerzett tapasztalatait is felhasználta. A Selmecbányán végzett bányamérnök felismerve felfedezésének jelentőségét folytatta kutatásait, melynek eredményeként 1922-ben Európa legjobb minőségű és leggazdagabb lelőhelyét találta meg Gánton.

Az Alumíniumérc Bánya és Ipari Rt. - mely a Trianoni Békeszerződéssel gyakorlatilag elvesztette bauxitbányáinak zömét - 1925. április 18-án megvásárolta a kutatásai miatt nehéz anyagi helyzetbe került Balás Jenőtől a kutató öt évvel korábban bejegyzett zárt kutatómáit. Még abban az esztendőben megindultak az előkészületek Melegesen a megkutatótt bauxitvagyon feltárására, hogy majd egy esztendő múlva megkezdődhessen a bauxittermelés.

Hetven esztendő... Ezalatt a történelmi távlatokban is számottevő hét évtized alatt a bauxit kutatása és bányászata szinte az egész Dunántúli középhegységre kiterjedt. Települések tucatja gyarapodott, fejlődött a bauxitbányászat bázisán. Gánt után Kincsesbánya, Iszcaszentgyörgy, Alsópere, Halimba, Szóc, Nyírád, Fenyőfő, Bakonysszentlászló lakóinak döntő többsége, illetve a bányászati központok közelében sok-sok falu lakosságának nagy hányada a bauxitbányászatban találta megélhetését.

Volt idő - az évszázad közepén -, amikor a magyar bauxitbányászat világszerte volt. Napjainkban ezzel nem büszkélkedhetünk. Büszkék lehetünk azonban a magyar alumíniumiparban, - bányászatban, timföldgyártásban és kohászatban - meghonosodott műszaki kultúrára, amelynek köszönhetően az iparág sikerrel élte át a világ alumíniumpiacán átsöpörő kríziseket.”

A fenti sorokat Dr. Fazekas János a Bakonyi Bauxitbánya Kft – azóta elhunyt – vezérigazgatója, a 70 éves magyar bauxitbányászat képeit tartalmazó kiadvány bevezetőjében írta le, 1996 szeptemberében. Mára ez a bányászati iparág a 87-dik évébe lépett, s utolsó óráit éli.

Hogyan alakult ki ez a végzetes helyzet, mi lesz a munkahelyüket veszített dolgozók sorsa, miként kezeli ezt a drámai helyzetet a helyi szakszervezet? Ezekről a kérdésekről ültünk le beszélgetni *Székely Jenővel* a MAL Bányászati Divízió szakszervezeti vezetőjével.

- *Mikor kezdődött a magyar bauxitbányászat mélyrepülése?*

- Tulajdonképpen a rendszerváltás után, amikor a magyar-szovjet timföld-alumínium egyezmény megszűnt, és a kohók bezártak Tatabányán, majd Ajkán, s legutoljára Inotán. Az Almásfüzitői Timföldgyár tönkrement, Mosonmagyaróváron a timföldgyártást megszüntették. Egyedül az ajkai timföldgyár maradt, mint hazai bauxit-feldolgozó. Szűkült a kereslet, de természetesen ezzel együtt szűkült a bányakapacitás is. A valamikori több mint hárommillió tonnás éves bauxittermelésről fokozatosan épült le. Az elmúlt években öt-hatszáz ezer tonnát termeltek évente a bányáink, külféjtással együtt. Néhány évvel ezelőtt már csak a halimbai mélyművelésű bauxitbánya üzemelt, mintegy kétszázötven-háromszáz fővel. A költsé-

gek egyre magasabbak lettek, ahogy a technológia nehézsége fokozódott, s aztán bekövetkezett a sajnálatos iszapkatasztrófa, 2010. október 4-én.

- *Még előtte volt a 2009-es gazdasági válság, amikor gyakorlatilag szüneteltetni kellett a bauxit termelését. Emlékszem, hogy a kevésbé rossz döntést kellett meghoznia a dolgozóknak (bércsökkenés) annak érdekében, hogy a bánya tovább működhessen.*

- Így volt. A timföld értékesítés elvesztette piacainak kb. a negyven százalékát, maga a technológia és az óriási állandó költségek megmaradtak, nagyon nehéz helyzet állt elő. Erre jött még rá az előbb már említett iszapkatasztrófa. Ott nagyfokú bizonytalanság alakult ki. Környezetvédelmi bírságok tömkelege, szóval pénzügyileg is elnehezedett a MAL Zrt működése. Új bányanyitásra nem nagyon volt lehetőség. A halimbai mélyművelés költségei igen magasak voltak. A tulajdonosok, illetve az őket finanszírozó bankok – gondolom -, úgy döntöttek, hogy ilyen költségszinten a halimbai bauxit-termelést be kell fejezni. Hazai bauxitkincs a környéken ugyan van, de olyan költségszinten lehetett hozzáférni, ami következtében a piac ezt már nem tudta elviselni. Tavaly még a szakszervezeti és üzemi tanácsi tájékoztatókon az hangzott el, hogy 2014-2015-ig folytatható a termelés, erre készültek a tervek. Ez év február elsején a cég vezérigazgatója, teljesen váratlanul bejelentette, hogy olyan magasak a halimbai költségek, hogy gazdaságtalan a bánya működése. Bejelentették a csoportos létszámleépítést, amely 2013. március 6 és június 30 között történik meg. Gyakorlatilag a halimbai bányáüzemnek az élettartama, ami várhatóan másfél-két év lett volna, megszakadt. Elkezdődött a bánya bezárásának előkészítése, a létszámleépítés, és minden, ami ezzel jár.

- *Ezzel mindennek vége?*

- Jelen pillanatban még van némi bauxittermelés, de ez nem Halimbán, hanem Bakonyoszlópon. Itt tavaly egy Eoszen kft nevű cég elkezdte a széntermeléshez a bányaberuházást. A vágathajtásnál bauxitba értek, s ezért ott most, mint kapcsolódó tevékenység, harminckét kollégánk még bauxittermelést folytat. Az oda átirányított kollégák helyzetéből tudjuk, hogy ez május 31-ei hatánapig tart, hiszen eddig vannak átirányítva. Hogy mi lesz tovább arról információim nincs. Ami biztos, hogy az ajkai timföldgyárban a vörös-üzem eddig még megy, de hogy mi lesz tovább, azt nem tudni.

- *Hogyan alakul a foglalkoztatottak sorsa?*

- A halimbai bányáüzemben kétszázötven-háromszáz kollégánk dolgozott, ezt a létszámot fokozatosan építették le. Mintegy ötven fő nyugdíjasként volt foglalkoztatva, az ő helyzetük rendezett, voltak erdélyi kollégák, akik kiköcsönözött munkaeökeket dolgoztak, ezt a státuszukat megszüntették. Amikor bejelentették a csoportos létszámleépítést, ez százkilencvenegy főt érintett. Ebből hetvennégy főnek ajánlottak munkalehetőséget az ajkai timföldgyárban. A gond az, hogy egy vájárnak a timföldgyárban maximum segédmunkás munkakört tudnak felajánlani. Akinek a bére, az egészsége nem teszi lehetővé a váltást, annak a cég kénytelen lesz felmondani, akinek meg munkaszerződés-módosítást ajánl, annak el kell döntenie, hogy elfogadja-e az új munkakört, vagy nem. Negyvennégy napra át lehet irányítani a dolgozót más munkaterületre, ezért ezek most vannak folyamatban, s az elkövetkezendő néhány hétben tisztázódnak véglegesen, hogy hány kollégánk írja alá az új munkaszerződést. Azt említettem, hogy harminckét kolléga dolgozik átirányítva Bakonyoszlópon, bauxittermelésen. Ha

annak vége van, még nem tudható, hogy az Eoszen tud-e új munkalehetőséget biztosítani számukra. A cégvezetés és a szakszervezet is keresi a megoldást, hogy azoknak a kollégáknak, akiknek már csak kevés idejük van a nyugdíjig, a környező mélyművelésű bányákban legyen lehetőségük tovább dolgozni. Néhányukat az úrkúti mangánbánya tudná foglalkoztatni, bár ott is vannak gondok a hogyan tovább kérdését illetően. A márkushegyi szénbányánál is van némi lehetőség, kis létszám befogadására. Összességében azoknak a kollégáknak, akik 2013-2014-ben elérnék az ötezer műszakot, vagy a huszonöt évet, úgy tűnik, hogy megoldódik a foglalkoztatásuk. Azoknak, akiknek hosszú idejük van még a bányásznyugdíj igénybevételeig, a már említett timföldgyári lehetőséggel élhetnek, ez elsősorban az iparosoknak jelent szakmai szintű megoldást, s kb. nyolcvanfős az a kör, akik felmondással mennek el, kerülnek ki a munkaerő-piacra. Más kérdés, hogy azt nem lehet előre tudni, hányan lesznek azok, akik a felajánlott lehetőséggel nem élnek, s így mennek el.

- *A timföldgyártás import bauxitból tovább folyik?*

- Jelen pillanatban a bakonyoszlópi bauxittal és az import bauxittal folyik még a timföld, illetve hidrát gyártás. Hogy ez környezetvédelmi és gazdasági szempontból, engedélyezés tekintetében meddig, arról nekem nincs információ. Ez gazdasági kérdés, de elképzelhető, hogy foglalkoztatáspolitikai kérdés lesz, mivel azt is tudni kell, hogy február 27-től felszámolás alatt van a MAL Zrt, állam által vezényelt felszámolás alatt, tehát gyakorlatilag az állam döntéseitől is függ, hogy mi lesz a további sorsa a MAL Zrt-nek, ezáltal a timföldgyártásnak.

- *Mi lesz a helyi szakszervezettel?*

- Szeretnénk, ha a bányászszakszervezet tovább élne, persze a kollégáinkon is múlik, hogy milyen formában és létszámmal folytatódik az érdekvédelmi munka. Jelen pillanatban is keressük a lehetőségeket. Bakonyoszlópon, ahol hosszú távon is dolgoznak kollégáink – jelenleg is működik egy bizalmi csoportunk – igyekszünk bővíteni a tagjaink létszámát az ott dolgozó, de nem BDSZ tagokkal. Az Ajkai Timföldgyárba átirányítottakat is szeretnénk megtartani a tagjaink sorában. Egyébként jó a kapcsolatunk az ottani vegyész kollégákkal, kifejezték együttműködési készségüket és támogatják azt a törekvésünket, hogy ott önálló BDSZ alapszervezet működjön. Persze, ha olyan szétszórtan helyezkednek el a jelenlegi tagjaink, hogy nehezen vonhatók be a szervezeti életbe, akkor fel kell ajánlani nekik azt a lehetőséget, hogy kapcsolódjanak be a helyileg működő vegyész alapszervezetek munkájába. Körülbelül ötszáz bányász nyug-

díjas tagunk van. Velük folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, s szeretnénk, ha ez a jövőben is így lenne, de ennek vannak anyagi vonzatai, ezek forrásait pedig nem tudjuk előre. Tehát az aktív tagjaink érdekvédelmét a továbbiakban is szeretnénk ellátni – ezek köre még nem határozható meg pontosan -, a nyugdíjas tagjainkkal való foglalkozás és törődés pedig kötelességünk.

- *A szakszervezet „telephelye” megmarad?*

- A BDSZ-nek Tapolcán van egy ingatlana, ahol az irodánkat működtetjük, ennek az anyagi háttérét kell folyamatosan megtartani, ami nem lesz egyszerű, de mindet elkövetünk és megteszünk azért, hogy ebben ne legyen fennakadás.

- *Te mióta dolgozol az iparágban?*

- 1972 júliusában kerültem az akkori Bakonyi Bauxitbánya Vállalathoz. Először beruházó lakatosként dolgoztam, aztán a KISZ bizottság titkára lettem, majd 1985 decemberétől a szakszervezeti bizottság titkára, most az elnöke vagyok. 2009. december 27-től nyugdíjasként látom el ezt a választott funkciót.

- *Hogy éled meg személy szerint a mostani helyzetet?*

- Lelkileg nagyon nehéz ezt tudomásul venni. Sok létszámleépítést megértem már, a nyírádi bányabezárástól a kincsesbányai, a fenyőfői bánya bezárásáig. Ezek mindig tervszerűen, mindig a lehető leghumánusabban zajlottak, s jóval előtte tudni lehetett a bezárás időpontjáról, amire kellőképpen felkészülhetett a

munkáltatótól a szakszervezeten keresztül egészen az érintett munkavállalókig mindenki. Természetesen minden bányabezárás, minden munkahely elvesztése fájó dolog, s ezt minden munkavállaló személyesen éli meg, hiába mondják neki, hogy de csak a dolgozók harminc százalékát bocsátottuk el, ha ő is közöttük van, az neki száz százalék. Szóval azoknál a bezárásoknál nagy biztonsággal lehetett tudni, hogy ki mehet nyugdíjba, kit lehet és hová átirányítani (még akkor többnyire volt hova), természetesen a cég segítségével és közreműködésével. A mostani helyzet legnagyobb tragédiája, hogy nincs hova. Ez egy szakmakultúrának a végét jelenti. Hogy a bakonyoszlópi „utolsó szalmaszál” mit hoz, azt most még nem tudni. Annyit igen, hogy – mint arról már szóltam – május 31-éig ott még lesz termelés. Az viszont nagy valószínűséggel, kilencvenszázalékos biztonsággal kijelenthető, hogy onnantól kezdve sehol nem lesz Magyarországon, mélyművelésben, bauxitbányászat.

- *Te meddig kívánsz részt venni az érdekképviselő további munkájában?*

- Ez becsületbeli ügy. A süllyedő hajóról lelépni azoknak, akik még úgy mond menthetik az utasokat, a legnagyobb disznóság. Úgy érzem, hogy tartozom ennek a közösségnek annyival, hogy az utolsó lehetőséget is kihasználva, segísek a rászorulóknak. Akik korábban mentek el, talán is várják, hogy az ember foglalkozzon velük. Most egy olyan kollégát bedobni az érdekképviselői munka mélyvizébe, aki nincs kellő municióval, tapasztalattal és információval ellátva, felelőtlenség lenne. Mindenképpen megpróbáljuk az érdekvégyesítő munkát életben tartani. Bizom benne, hogy a most formálódó ipari szakszervezeti összefogással, amelybe a vegyész kollégák is bekapcsolódnak, megteremtődik a kiút, mert egy csapatban dolgozunk tovább, hogy csak a timföldgyári embereinkre utaljak. Ha nem ez a forgatókönyv valósul meg, s a kollégák is igénylik, akarják, akkor magunknak kell megteremtteni a szakszervezet működésének új kereteit – a BDSZ országos testületeinek segítségével – s ebben a munkában én rendelkezésre állok. Mint mondtam ez a becsületbeli ügy.

HIP

Különdíjas „Bányászbatyu”

A tizenhatodik alkalommal megrendezett Ezerjő Fakanál Forgató országos főzőversenyen, a Mór-Pusztavám Bányász Nyugdíjas Szakszervezet „delegációja” is részt vett. A benevezett huszonhat csapat mezőnyében derekasan helytálltak, és „Bányászbatyu” fantáziánévvel ellátott ételükkel különdíjat nyertek.

Egy szakszervezeti vezető stációi

- 1954-ben kezdtem el dolgozni a Borsodi Szénbányánál, fizikai munkakörökben, közben elvégeztem a vágáris-kolát, a bányaiipari technikumot s ott voltam egészen 1969-ig – kezdi válaszát *Orosz József*, arra kérdésemre, hogy miként került a bányászatba. - Lyukóbányán kezdtem, aztán átkerültem Kurityánba, ahol tanítottam is a vágáris-kolában. Közben bekapcsolódtam az ifjúsági mozgalomba, voltam DISZ és KISZ titkár. 1969-ben kezdtem el a Politikai Főiskolát, amit 1972-ben el is végeztem. Borsodban felajánlottak egy munkahelyet a megyei pártbizottságon, de oda nem akartam menni, a régi munkahelyemre meg – felsőbb utasításra - nem vettek vissza, ezért Simon Antal, akkori főtitkár hívására a bányászszakszervezet szervezési és káderosztályára kerültem osztályvezető-helyettesi beosztásba. Azzal az ígérettel, hogy egy éven belül kapok lakást. Amit meg is kaptam.

- *Hogy zajlott az élet akkor a BDSZ központban?*

- A Szervezési Osztályon dolgozni annyit jelentett, hogy kint a területen tartózkodtunk többnyire, mert *Kun Lajos* osztályvezető-helyettesi beosztásba szert, a szakszervezeti munka nem a BDSZ központban zajlik, hanem az alapszervezeteknél. Ezt a felfogást a magamévá tettem. Már kora reggel bementem a központba, végighívtam a vállalatokat, s beszereztem a szakszervezeti titkároktól a legfrissebb híreket, eseményeket, így mire a többiek bejöttek én már képen voltam. Akkor az volt a rend, hogy a BDSZ főtitkára minden héten adott tájékoztatást a pártközpontnak a bányászat helyzetéről. Ezt elő kellett neki készíteni, ezért nagyon fontos volt, hogy naprakész információink legyenek a területi munkáról. Különösen szerettem a Mecsekbe járni, a kollégáim nem kedvelték az oda-járását, pedig érzékeny területe volt a bányászatnak, hiszen mind a hét fő bányaveszély jelen volt az ottani bányákban. Ennek megfelelően kiemelt figyelmet kaptak, s ez megmutatkozott a szociális ellátásokban, de a bérékben is.

- *Milyen beosztásaid voltak, amíg a központ munkaszervezetében dolgoztál?*

- Egy ciklusban voltam osztályvezető-helyettes, két ciklusban osztályvezető, két ciklusban pedig a BDSZ titkára. Nem volt könnyű szervezési és káderosztályt vezetni, mert különböző kívánalmaknak kellett eleget tenni. De azt felelősségem

tudatában mondhatom, hogy a vezetésben egyenes jellemű, a bányászat és az érdekvédelem iránt elkötelezett emberek dolgoztak. Nem féltek a felsőbb hatalomtól sem, velük szemben is kiálltak a bányászok vívmányainak megőrzéséért, s az érdekharcban nem ismertek megalkuvást. Ezt a magatartást elvárták a munkatársaktól is, de ők jártak elől jó példával. Az itteni kollektívát a kölcsönös bizalom és az egymásért való szolidaritás jellemezte. Nem mondom, hogy nem hibáztunk, hogy nem voltak olykor túlkapások, de tudtunk korrigálni, s ha valakit megsértettünk, tudtunk elnézést kérni. Semmilyen apró összezőrdülés nem mehetett azonban a munka rovására, erre nagyon odafigyeltünk.

- *Milyen szerkezetben működött az apparátus?*

- Négyes felosztása volt a munkának. Az első helyen állt a gazdasági termelőmunkát segítő tevékenység. Erre a területre általában a legjobb erőket hozták. Volt egy kulturális- sportvonulat, szintén minőségi szakemberekkel és volt egy munkavédelmi terület, végül a szervezés, ami a rendezvényeket bonyolította. No és, bár én nem vettem bele a felosztásba, de volt a gazdasági osztály, vagy főkönyvelőség, az ott dolgozók felügyelték többek között az üdültetést, és a tagdíjmunkát. Amikor idekerültem, én voltam a legfiatalabb. Mint osztályvezető-helyettes nagy lelkesedéssel vágtam bele a munkába, s komoly eligazításokat tartottam a munkatársaimnak. Hallgatták a régi, tapasztalt kollégák, hogy milyen nagy tervekkel jövök elő, aztán csak mosolyogtak és mentek a munkájuk után. Lassan kellett rájönnöm, hogy előbb őket kell meghallgatni, s csak utána programot hirdetni.

- *A munkaszervezet milyen létszámmal dolgozott, s hányan dolgoztak a bányaszatban?*

- Amikor én a BDSZ központban dolgoztam, a munkatársi létszám huszonnyolc fő volt. A bányászszakszervezet mindig híres volt arról, hogy a szervezetsége nem ment 98% alá. Az embereket nem nagyon kellett agitálni, hogy legyenek tagok, mivel a szakszervezet számtalan juttatással rendelkezett, s ezt a dolgozók értékelték. Lehetett üdülni, kaphattak segélyt, stb. Már ahogy belépett javult az életkörülménye ezeknek az igénybevételi lehetőségével. Hogy a kérdésre válaszoljak. Amikor én a központba bekerültem, a bányászat létszáma, a háttér vállalatokkal, intézetekkel százhetvenezer volt. A legmagasabb az iparág történetében. Ebből a szénbányászat negyvenötvenezer főt tett ki. Ez egészen 1980-ig stagnált, aztán kezdődtek a bányabezárások, s ezzel együtt a létszám csökkenése.

- *Mi történt az után, hogy 1989-ben, téged nem választottak meg újból BDSZ titkárnak?*

- Visszamentem az osztályomba. A munkások közé. A bükkábrányi bányá-üzemben lettem segédmunkás. Másfél évig a rosta alatt dolgoztam, mint szénpor-lapátoló. A legrosszabb munkahelyek egyike volt. Elvégeztem a kotrómesteri tanfolyamot, s éppen kineveztek aknász-nak, amikor egyszer odajöttek hozzám a kollégáim, s felvetették, hogy ők szívesen vennék, ha elindulnék a szb-titkár választáson. Eleinte ódzkodtam, de addig győzködtek, míg elindultam. Száz százalékkal választottak meg. Így váltam megint függetlenített szakszervezeti vezetővé. Félév múlva, az üzemi tanács választásán pedig elnök lettem. Beválasztottak a BDSZ országos tanácsába is.

- *Kicsit még maradjunk régi rendszer-nél. Akkor a szakszervezet transzmissziós szerepet játszott, vagyis a párt utasításait hajtotta végre. Hogyan jelentkezett ez a bányászszakszervezet esetében?*

- Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem volt olykor ellentét a pártbizottság és a szakszervezet között. Még olyan is volt, hogy tettlegességig fajult a dolog. Erre egy példát mondok. Az egyik bányá-üzemünk szb-titkára felpofozta a párttitkárt. Engem bíztak meg az ügy kivizsgálásával. Simon Antalhoz mentünk riportra. Mit isztok? – indította beszélgetést a főtitkár. Behozatott három konyakot. Tényleg szájon kaptad? – kérdezte. - Szájon, Simon elvtárs. - Jól fenékbe is kellett volna – mondta Simon, s ezzel az ügy le volt zárva. Egyébként Simonnak hihetetlen tartása volt, ha bányász-érdekekről volt szó nem ismert se istent se embert. Nekiment mindenkinek, akármilyen hatalmasság volt. Nem félt senkitől. Mégsem volt soha semmi hátránya ebből. Valamiképpen tisztelték ezért a kemény bányászmentalitásáért. Az ő kiállása védőernyő volt a bányász érdekképviseltek felett. Különböző jó viszonyt ápolunk a pártfunkcionáriusokkal, ha üzembe mentem mindig megkerestem a párttitkárt, s beszélgettünk az aktuális dolgokról. A bányászat kiemelt iparág volt, ezért is kellett heti jelentést készíteni, amit ők több csatornán visszaellenőriztek.

- *Milyen volt az együttműködés a helyi szervezetekkel?*

- Nagyon ügyeltünk arra, hogy a vállalati titkárok között jó legyen a kapcsolat, hogy egy csapatot alkossunk. Ez sikerült is. Kiváló emberek voltak. A szervezési osztály különösen szoros kapcsolatot ápolott a titkárokkal. Ha beszámoltatták az adott vállalatot akár a Központi Bizottság, akár a BDSZ központi vezetősége, elnöksége, előtte konzultáltunk velük, segítőtük a beszámoló elkészítését. Mindig nagyon jó színvonalú anyagok kerültek a testületek elé. Ezt még azok is elismerték, akik nem mindig álltak jó indulattal a bányászok ügye mellé. Tehát ami az eredeti kérdésed illeti, mi a pártirányítást nem éreztük direkt módon. Nem is nagyon figyeltünk ilyen szempontból, hiszen nem voltak látványos megnyilvánulásai.

- *Mivel te dolgoztál függetlenített választott vezetőként mindkét rendszerben, tudsz nyilatkozni arról, hogy mikor volt könnyebb az érdekvédelmi munka?*

A bányászszakszervezet vezetői

1918. szeptember - 1927. április
Peyer Károly titkár;
1927. április - 1929. november
Ocskovszky János titkár;
Fodor József titkár;
1929. november - 1937. november
Bertrand Antal titkár;
1937. november - 1938. január
Szaksits Antal megbízott titkár;
1945. május - 1950. május
Zgyerka János főtitkár;
1950. május - 1951. október
Havrán István megbízott főtitkár;
1951. október - 1965.
Blaha Béla főtitkár;
1965-1980
Simon Antal főtitkár;
1980-1989
Kovács László főtitkár;
1989 - 2002. február 22.
Schalkhammer Antal főtitkár; elnök;
2002. május -
Rabi Ferenc, elnök.

- Összehasonlíthatatlanul a rendszerváltozás előtt. Ezt kár lenne tagadni. A régi rendszerben működött az úgynevezett üzemi (vállalati) négyeszőg, amelynek tagja volt a szakszervezeti titkár. Tehát benne volt a vezetés sűrűjében, része volt a döntésekben, azok előkészítésében és kialakításában. Ez hatalmas előny volt a munkavállalói érdekvédelem szempontjából. A rendszerváltás után teljesen új helyzet állt elő az érdekvédelemben is. A szakszervezetnek igazodnia kellett ehhez. A tanulópnzt azonban meg kellett fizetni. A kapitalizmus körülményei között más taktikát és stratégiát kellett követni. A munkanélküliség – amely a rendszerváltásnak köszönhető – alapjaiban változtatta meg a szakszervezeti munka irányát. A védettség csaknem teljesen megszűnt, az érdekegyeztetés más felkészültséget követelt meg. A szakszervezeti pluralizmus nehezen értelmezhető, miért kell ugyanazokat a munkavállalókat egymással olykor hadakozó konföderációknak képviselni? A tanulási folyamat mind a mai napig tart.

- **hip** -

Erős szakszervezetre van szükség

- *Mikor és hogyan kerültél a BDSZ központi apparátusába?*

- A Miskolci Egyetem elvégzése után Tatabányára kerültem – mondja *dr. Korompay Péter*. - Mint bányagépészmérnök dolgoztam a Központi Műhelyben, a VI-os aknákn, a műszaki fejlesztésen. *Korcsy Béla* barátom hívott a szakszervezethez, s1975.06.15.-én a Tatabányai Szénbányák Szakszervezeti Bizottság Közgazdasági Bizottság vezetője lettem. Így kerültem közvetlen kapcsolatba a BDSZ-el. A központból megkerestek, s 1980.01.01-vel felkerültem Budapestre, a BDSZ Közgazdasági és Szociálpolitikai Osztály vezető-helyettesének.

Az osztályvezető *Dandó István* volt. A főtitkár *Simon Antal*.

- *Mettől meddig dolgoztál ott, s milyen beosztásokban?*

- A BDSZ központjába 1980.január 1-én kerültem, ahol 7 év 10 hónapot dolgoztam. A Közgazdasági és Szociálpolitikai Osztály vezető-helyettese, majd vezetője voltam.

1985.november 1-én a XXIII. kongresszus megválasztott a BDSZ titkárnak. A főtitkár *Kovács László* volt. 1986.október 15-én *Kovács László* és *dr. Kapolyi László* megegyezése után átkerültem az Ipari Minisztériumba, főosztályvezetőnek, az Ipari Szénközpont vezetőjének. A BDSZ XXIV kongresszusa megválasztott titkárnak. A főtitkár *Schalkhammer Antal* volt. A XXV kongresszus alelnökének választott. Egy évig töltöttem be ezt a tisztséget. Az elnök *Schalkhammer Antal* volt.

- *Milyen társadalmi-gazdasági-politikai körülmények között működött a BDSZ? Mi volt az alapvető feladata?*

- A BDSZ taglétszáma a 80-as években meghaladta a 165 ezret! Ez már jelzi a szakszervezet súlyát a társadalmi életben. A BDSZ-nek meghatározó személyiségek voltak a vezetői. A kormány, a párt vezetői többször megfordultak a főtitkári szobában. Állandó vendégeink voltak a „régik nagyk”, így én is találkoztam *Zgyerka Jánossal*, *Pothornik Józseffel*, *Havrán Istvánnal*, *Varga Józseffel*, *Kömár Andrással*, *Gáspár Sándorral*, a pártvezetők közül *Grósz Károllyal*, *Horn Gyulával* stb. Nem akármilyen névsor ez, jelzi azt a politikai erőt, amit a BDSZ jelentett.

Alapvető feladat az érdekvédelem volt, az nem jelentett gondot, hogy dolgozni lehessen. (később igen)

- *Voltak-e látványos kihívásai a bányász érdekvédelemnek?*

- A leglátványosabb kihívást a bányász érdekvédelemben, a „bányásznyugdíj”-nak nevezett rendszer elindítása jelentett. A siker mérőföldköve volt, hogy megjelent az 5/1987(VII.22.) IpM-EüM-Pm együttes rendelete a mecseki bányászatban foglalkoztatottak egészségromlásának megelőzése érdekében korlátozott idejű földalatti munkavégzéssel bányászati kereset- kiegészítés megállapításáról. A rendelet kimondja, hogy a járvégen dolgozó uránbányászok esetében 3000 műszak (szénbányászok esetében 4000 műszak) után lehetőség nyílik a másik munkakörbe történő áthelyezésnek. A munkánk eredményességéhez tartozott, hogy szoros munkakapcsolatunk volt a minisztériumokkal, a Magyar Tudományos Akadémiával, a Miskolci Egyetemmel az Egészségügyi Intézményekkel, az OMBKE-el.

- *Mi volt a te területed, milyen feladato-*

kat kellett megoldanod?

- A területem - értelemszerűen - a közgazdasági feladatok voltak. Foglalkoznom kellett az egész bányáiparral, kivéve az olajbányászatot, mert az *Lajer László* feladata volt.

Az érdek érvényesítés középpontjában a bérék kiemeltsége (szénbányászat 1982-ben 161,2% az ipari átlaghoz képest) és a bányász kedvezmények harcrolása volt. Nagyon fontos volt a szociálpolitikai jut-tatások megfelelő szinten tartásának kikövetelése, mert így juthatott forrás munkásszállókra, munkásszállításra, üzemeltetkezésre, üdültetésre, kultúrára. Kiemelkedő feladatot jelentett a szocia-lista brigádokkal való foglalkozás.

- *Milyen sikereket és kudarokat könyvelhetsz el?*

- Sok sikert értünk el *Kovács Lászlóval*, *Schalkhammer Antal* a 80-as években. Sikerült biztosítani a bányász bérék kiemeltségét, a bányász kedvezményeket, így például a hullágpénz, szénjárándóság, villanyáram kedvezmény, bányász-lakás-akció, kedvezményes üdültetés, kitüntetések. Állandó probléma és feladat volt, hogy a kedvezmény rendszerből kimaradtakat beemeljük a jogosultak közé. Ez sok esetben sikerrel járt. A kudarcot az jelentett, ha valakik kimaradtak, s ezt a kongresszusokon el is mondták.

- *Van-e olyan, amit a mai tudósoddal másként csinálnál?*

- Szakmai téren úgy érzem

nincs. Egyébként, amit másképp csinálnék az az, hogy agitáló, ismeretterjesztő munkával megakadályozzam a szakszervezeti egység megbomlását. Már az első pillanatban lehetet látni, hogy a kiváló szakszervezeti szervezeteknek nincsen életterük, csak gyengítik a bányászok érdekvédelemét.

Úgy is lett. Azok a kedvezmények, amiért mi harcoltunk, üzemi szinten nem érhetők el.

- *Hogyan értékeled – a 100. évforduló küszöbén – a mai bányász érdekvédelem helyzetét?*

- Ma azért is küzdeni kell, hogy egyáltalán legyenek szakszervezetek. Sok kicsi, sok külföldi érdekű cég van, akik akkor tudnak „garázdálkodni”, ha

nincs szakszervezet.

Jó irányba mutatnak a fűzők, de ez vonatkozik az olajbányászokra is. Erős szakszervezetre van szükség, s ezt csak egységben lehet megvalósítani.

Fontos a képviselőlet a nemzetközi szervezetekben, mert az erősíti a hazai tevékenységet is.

A szakszervezeti érvelő anyagok között szükségesnek tartom hangsúlyozni a hazai ásványi vagyon nagyságát. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal 2010. évi Országos Ásvány-vagyon nyilvántartása több mint 3700 ismert lelőhelyen, 37,5 milliárd tonna földtani vagyont, 24,4 milliárd tonna kitermelhető vagyont tart nyilván. Ez a mi vagyonunk!

A földtani szénvagyon nagysága 10,6 milliárd tonna. A világ széntermelése az utóbbi évtizedekben még nem csökkent, s a prognózisok szerint 2050-ig nem is fog!!!

Az is kevésbé ismert tény, hogy például 2010-ben hazánkban 57,26 millió tonna kitermelt ásványi nyersanyag került értékesítésre. (2003-ban 83,93 millió tonna)

Küzdeni kell a ma bányászaiért, például ha 2010-ig van fejtésre kész vagyon Márkushegyen, akkor tiltakozunk a bezárás ellen, s érveljünk a hazai értékeink hasznosításáért, kedvezményeink megőrzéséért, az importfüggőségünk csökkentésért, ez mindnyájunk érdeké.

A Bányamunkás szerkesztői

1913. szeptember - 1919. szeptember *Peyer Károly*
1919. szeptember - 1919. december *Szaksits Árpád*
1920-1929 *Peyer Károly*
1929. április - 1929. október *Esztergályos János*
1929. október 29. (egy szám) *Fodor József*
1929 - 1938 *Esztergályos János*
1946. december 16. (egy szám) *Fodor József*
1947. január - 1947. október *Szalai József*
1947 - 1952. december *Kósa Lajos, Rajk András*
1957 - 1960 *Németi Gyula*
1960 - 1983 *Léderer Andor*
1983 - 2002 *Ladányi András*
2002 - *Hámori István Péter*

A megalakulástól kezdve eddig 11 szerkesztője volt a Bányamunkásnak.

I. évfolyam

Budapest, 1913 október 9

6. szám

BÁNYAMUNKÁS

A MAGYARORSZÁGI BÁNYAMUNKÁSOK ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ LAP

Előfizetési ára: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 korona. — Egyes szám ára 24 fillér | Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Conti-utca 4. szám. — Telefonszám: József 9—65.

Megjelenik minden héten, csütörtökön. A Magyarországi Szakszervezeti Tanács tulajdona

Miért küzdenek a bányamunkások?

Néhány szóval felelhetnénk erre a kérdésre. A magyarországi bányamunkások nyomorúságát az alacsony munkabér, hosszú munkaidő és a rabszolgai lekötöttség okozza. Ebből következően a küzdelem legközelebbi célja nem lehet más, mint: magasabb munkabér, rövidebb munkaidő, egyéni szabadság és emberibb bánásmód. Mindezt teljesíthetnék a bányatársaságok anélkül, hogy tönkremennének, sőt még mindig maradna elég szép nyereségük.

De ne ámítsuk magunkat. A magyar bányatársaságok vezetői nem olyan jószívű emberek, hogy önként enyhítsenek a bányamunkások nyomorán. A munkásmozgalmak: története igazolja, hogy minden fillér munkabéremelésért és minden negyedóra rövidebb munkaidőért óriási harcok folytak. És ezek a harcok mindeddig meddők maradtak, mert a munkásság szervezve nem volt.

A magyarországi bányamunkások hatalmas szervezett tökével állnak szemben és ezt csak hatalmas ellenszervezettel lehet engedékenységre kényszeríteni.

És épp a munkások jogos és igazságos követelései azok, amelyek ennek az ellenszervezetnek hatalmat és erőt nyújtanak. Nem lehetlenségeket állítunk fel követeléseképpen, hanem szükséges és könnyen teljesíthető dolgokat.

Már az 1903. december 26-án és 27-én országos bányamunkás-értekezlet állította fel a bányamunkások követeléseit. Szerények voltak, de a bányamunkások kizsákmányolói mégis megvadultak tőle. Az értekezleten résztvett bányászokat majdnem kivétel nélkül rendszabályozták, de határozataikat nem lehetett megsemmisíteni Ezek a határozatok a bányamunkások ezreiben lelkes visszhangra találtak,

azonban az egységes szerv hiányában, nem érvényesülhettek.

De nézzük mit követelt a bányamunkások értekezlete:

Mindenekelőtt megállapította, hogy az 1854. és 1886. évi általános bányatörvény a viszonyoknak egyáltalán nem felel meg. Ez a bányatörvény oly határozmányokat tartalmaz, amelyek a munkások hátrányára vannak, és amelyek ellen védekezni nem lehet.

Az értekezlet tehát követelte a bányatörvény módosítását oly értelemben, hogy a munkások igényei kielégítenek.

Követelte, hogy az új törvény oly intézkedéseket tartalmazzon, amely a munkaidőt az egész országban nyolc órában állapítja meg.

A minimális (legkisebb) munkabér állapításék meg törvény útján az érdekelt bányamunkások, vagy ezek szervezetének meghallgatása után.

A természetbeni fizetés minden formája tiltassék meg.

A munkabér ne havonként, hanem hetenként fizetendő.

A női és gyermekmunka tiltassék meg a bányákban.

A bányatelepeken állíttassanak fel ingyenes állami iskolák és óvodák.

A bányauzemek az állami iparfelügyelet alá vonassanak a bányamunkások által választott segédfelügyelőkkel.

Szigorú rendszabályok alkotandók a bányamunkások élete és egészsége megvédeése dolgában. A vasárnapi munkaszünet szigorúan betartandó.

A társládák egységesítsenek és a munkások szerzett jogai minden körülmények közt biztosítva legyenek. A társláda vezetése a munkásokra bízassék.

Ezek nagyjában azon követelések, ame-

lyeket a bányász-értekezlet elfogadott és amelyeket — mivel ezek egyike sem ment még át a gyakorlati életbe — a küzdelem közeli célját képezik. Hozzátehetjük, azonban, hogy a bányamunkásoknak még számos követelése van, amelyekért küzdeniük kell, így például egyike a legfontosabb követelésnek a bányamunkások egyesülési joga. Mégis csak hallatlan dolog, hogy míg mindenütt a világon, szabadon szervezkedhetnek a bányamunkások, addig nálunk egyáltalán nem engedik, hogy a bányamunkások egyesületeket alakítsanak.

Az értekezlet törvényes formában kívánt a bányamunkások helyzetén segíteni. Volt is szó már, hogy a kormány módosítja a bányatörvényt. Körülbelül tíz éve annak, hogy tervezetet is készítettek erről az új törvényről. De azóta csöndes minden. A bányatulajdonosoknak nem áll érdekében az új törvény, a munkásokkal pedig nem törődnek.

Tisztában kell azonban lennünk azzal is, hogy addig, amíg a bányászok nincsenek szervezve és a saját erejükből nem biztosítanak maguknak emberséges megélhetést, nem számíthatnak arra, hogy törvényes védelemben részesüljenek. A törvényeket tudvalévően az a parlament alkotja, amelyben a munkások nincsenek képviselve és ez természetesen csak a vagyonosok érdekeit védő törvényeket fogadja el.

A bányászok küzdelme tehát kétfelé irányul. Először saját erejükből, illetve szervezetük révén kell fenti követelményekért küzdeniük, másodszor pedig küzdeniük kell politikai jogokért, hogy az ő képviselőik a parlamentben is küzdhessenek tisztesseges munkásvédőtörvényekért.

Különben mi nemcsak követelünk, hanem követelésünk igazságát, jogosságát és szükségességét indokolni is fogjuk.

Mit nyújt a Bányamunkás

Áthatva ama gondolattól, hogy bajok esetén, a bányamunkásokon segíteni kellene, a Bányamunkás és Der Bergarbeiter kiadói körlevelet intéztek a bányamunkásokhoz, mely így szól:

A Bányamunkás lap kiadása nem üzleti vállalat, amely haszonra dolgozik. A bányákban alkalmazott munkások szomorú helyzetén kíván a kiadóhivatal segíteni azzal, hogy a lap előfizetőinek a következő segélyeket nyújtja:

1. Betegség vagy balesetből kifolyó keresetképtelenség esetén, ha ez négy hétnél tovább tart, az előfizető az ötödik héten egyszer és mindenkorra 15 korona segélyben részesül.

2. Az esetben, ha az előfizető saját hibáján kívül munka nélkül lesz, és ha ez évben betegségyt még nem vett fel és a munkanélküliség négy hétnél hosszabb ideig tart, az ötödik héten egyszer és mindenkorra 15 korona segélyt kap.

3. Ha az előfizetőnek neje elhal, úgy 40 korona, temetkezési segélyt kap.

4. Az előfizető elhunytja esetén az előfizető neje vagy az örökösök 50 korona végkielégítést kapnak.

5. Az összes segélyekre az előfizető

csak akkor tarthat igényt, ha megszakitás nélkül 12 hónapig, vagyis egy évig előfizetője a lapnak.

6. Az előfizetési díj havonta 1 korona, amely előre fizetendő a helyi megbízottaknak. Az előfizetési díj lefizetésénél az előfizetési nyugtakönyvbe bélyeg lesz ragasztva.

7. Az előfizetési díj több hónapra előre is fizethető, de a segélyezés az előfizetés kezdetétől számított 12-ik hó lejártával kezdődik csak.

8. Munkaviszonyból eredő peres ügyekben ingyenes jogvédelemben részesülnek az előfizetők.

9. Az előfizetés megszakitása a segélyek megszűnését vonja maga után. Utánfizetésnek helye nincs. Kivételt képeznek oly előfizetők, akik saját hibájukon kívül lettek munkanélkülivé. Ezek a munkanélküliségük ideje alatt is kapják a lapot, bélyeg azonban nem lesz a nyugtakönyvbe ragasztva.

10. Ha az elmaradt előfizető újból előfizet a lapra, akkor csak egy év múlva kapja a fenti segélyeket.

A kiadóhivatal.

Zsarolják a munkást

Az Észak magyarországi kőszénbánya- társaság salgótarjáni telepén nem elégszenek meg azzal, hogy a munkásoknak nyomorúságos bért fizetnek, hanem még különböző levonásokat is eszközölnek. A sok levonás közt szerepel egy tétel: „kovácsmunka”. Erre levonnak minden megkeresett korona után 2 fillért. A telepen 4—500 munkás dolgozik, akiknek szerszámaikat két kovács javítja meg. A kovácsok napi 2.80—3 korona bért kapnak, vagyis mind a kettő, havonta legfeljebb 180 koronát keres.

A 180 koronás kiadásra a társaság a munkásoktól több mint 1000 koronát von le havonta jogtalanul az amúgy is alacsony keresetből.

Marad, ahogy volt

A bányamunkásoknak eddig sem volt egyesülési és gyűlekezési joguk, a jövőben sem lesz. A belügyminiszter rendeletet adott ki, amelyben azt mondja, hogy a gyűlekezési jogra vonatkozó elavult intézkedések helyébe új szabályokat alkot. De ebben egyáltalán nincs köszönet. Az új szabályok még rosszabbak a régiéknél. Ismét csak a szolgabírák tetszésétől teszi függővé a gyűlekezési jogot. Sőt tovább megy. Büntető határozatokat alkot, melyek sokkal szigorúbbak a régiéknél.

Most már a szolgabírák a legkisebb értekezletre is ráfoghatják, hogy titkos gyűlés és a résztvevőket elzárhatják 15

napra és ezenfelül 200 korona pénz-büntetésre Ítéltetik őket. A bányamunkások eddig sem élvezhették a gyűlekezési és egyesülési jogot; ahány gyűlést még bejelentettek, mind hiába volt A szolgabírák csak azt teszik, amit a bánya társaságok kívánnak. Az ipari munkásság is ki van szolgáltatva a szolgabírák vagy rendőrkapitányok önkényének, mert az 113 rendelet nem szabályozza, mikor kell a hatóságnak megengedni és mikor tilthatják be a gyűléseket. A bányamunkások jogtalanúsága nem változott. Egyesülési és gyűlekezési szabadságot még ki kell nekik vívniuk.

„Mi hasznom van belőle”

Majdnem minden céltudatos bányamunkás, aki buzgóssággal és odaadással a szent ügyért harcol, hallotta már fenti szavakat. „Igen, mi hasznom van belőle — mondja az indifferens bányamunkás —, ha helyzetem már holnap javulna, akkor előfizetnék a lapra, de mert ez nem lehetséges, maradok úgy, amint vagyok, és így legalább megtagarítom azt a néhány krajcárt, amit a lapért kellene fizetnem és amellett még az az előnyöm is van, hogy feljebbvalóim nem haragszanak rám.”

Ebben az értelemben sokan beszélnek, és ez kicsiben visszatükrözi azt az önzést, amit a vagyonos osztálynál nagyban lehet látni.

Ma csak kevés ember képes igazi érzelmet érvényesíteni: a gazdasági nyomás, amely terheli az egyes egyént, minden nap érezhetőbbé válik. A létért való nehéz küzdelem és a sok gond eltompítja a szabad gondolkodó emberek hajlamait és nézeteit. A társadalom fejleszti a lelketlenséget. Aki jól ért a talpnyaláshoz, aki kizsákmányolóit dicsőíti, aki ostobaságukat bölcsességgnek mondja, alávalóságukat jónak tartja, annak látszólag jobban megy a dolga. De nem szégyenletes-e, ha az ember mások előtt lealázza magát? Vagy jó tulajdonság-e a

talpnyalás, lealázás és hazugság? Bizonyára nem. És mégis azt látjuk, hogy e három tulajdonság a közéletet uralja. A társadalom majdnem minden osztályában nyilvánul a romlottság. Számatalan példát lehetne ennek bizonyítására felhozni. Felül, látjuk a nagy tolvajokat, panamistákat, csalókat stb., alatt pedig a szegény, elnyomott embereket, akik tudatlanságuk folytán testvérharcot folytatnak egymás ellen, önmagukat pusztítják. És miért?

Egész sereg pap a népnek olyat prédikál, ami a tudománnyal és a félig józan gondolkodó ésszel homlokegyenest ellenkezik, így vagyunk a tanítókkal is. Oly dolgokra kell a gyermekeket tanítaniuk, amik felett csak nevetnek, és ennek következménye az, hogy közönyösen, eltompultan végzik munkájukat, anélkül, hogy, igazi hivatásuknak megfelelénék.

A szociáldemokrata érzelmű ember, aki érzelmeinek nyíltan mer kifejezést adni, az különös embernek tűnik fel a nyárspolgár előtt; csodálkozik azon, hogy miként árthat valaki önmagának, mert nézete szerint a szocialista nem vergődhetik zöld ágra. Szerinte a mai társadalomban csak az viheti valamire, aki a kizsákmányoláshoz, szédel-

géshez és csaláshoz ért.

Gazdasági viszonyaink oly rosszak és bonyolultak, hogy a tisztességes lét kivívása mindig nehezebb lesz. A legmegvetendőbb eszközökhöz nyúlunk az emberek, hogy létüket biztosíthassák. És annak a nyomorúságos környezetnek, amelyben a proletárok élnek, tulajdonítható, hogy ezer meg ezer ember abban a hiú reményben él, hogy helyzetükön csak önmaguk az egyének segíthetnek. Pedig ennek éppen az ellenkezője áll be. Többnyire a legsilányabb munkafeltételek közt élnek és a nyomorban elpusztulnak. És mi hasznuk van ezután belőle? Mi hasznuk van abból, hogy gyűlölik a munkásszervezetet?

Évek hosszú során át fáradtak, gyarapították a gazdagok vagyonát, életük csupa szenvedés és kin és végül a proletárbetegségnek, a tüdővésznek esnek áldozatul. Mi hasznuk tehát takarékoságukból? Vagy hol van az a pénz, amelyet a szervezettől elvontak? Semmijük nincs. Még az a büszke öntudatuk sincs, hogy jó testvérek voltak. Azért, testvérek, ne kérdezzétek többé, hogy „mi hasznom van belőle!” Hisz csak akarnotok kell, csak szervezkednetek kell és az egész világ a tietek!

119 éves a „Jó szerencsét” köszöntés

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) választmányának 1894. április 7-én felolvasással összekötött rendes gyűlésének jegyzőkönyv 11. pontja az alábbiak tartalmazta: "Arkossy Béla a bányász-köszöntésre vonatkozó ama kérdését terjeszti a választmányi ülés elé, hogy a német „Glück auf” köszöntést a legmagyarosabban mi módon lehetne kifejezni. Többek hozzászólása után Péch Antal tiszteletbeli tag a „Jó szerencsét” köszöntésmódot tartva a legmagyarosabban hangzónak, ezt ajánlja elfogadásra. (általánosan elfogadtatik)" (BKL XXVII. évfolyam 8. szám, p.:115).

„Ötven éves a magyar bányász-köszöntés” címen jelent meg Faller Jenő írása (BKL Bányászat 127.évfolyam 2. szám, p.:181-182), amelyből két kiemelés:

„A háborús, nagy világesemények szédítő forgatagában lehet, hogy időszerteleg megemlékezni egy látszólag jelentéktelen évfordulóról, nekünk, magyar bányászoknak azonban fontos – sőt mostani nyomorult vergődésünkben talán hatványozottan fontos – följegyezni, hogy hivatalos köszöntésünk a „Jó szerencsét” ötven éves”.

„..... köszöntésből öntudatos büszke hittel csendül ki ma is, hogy bármilyen történjen a földön vagy a föld alatt, a magyar bányász bátran s igaz szívvel állja az eljövendő, további megpróbáltatásokat.”

1994. április 7-én, Várpalotán, a Jó szerencsét Művelődési Központ színháztermében tartotta a Bányai Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) és az OMBKE a centenáriumi ünnepséget.

A Várpalotai Bányász Kórus (karnagya: Barabás Klára) műsora után az ünnepséget Schalkhammer Antal a BDSZ elnöke nyitotta meg, majd Leszkovszki Tibor, Várpalota város polgármestere köszöntötte a megjelenteket.

Az ünnepi előadást Molnár László a Központi Bányászati Múzeum igazgatója tartotta, majd köszöntések hangzottak el az alábbi sorrendben: Dr. Szücs István (IKM), Dr. Faller Gusztáv (MTA), Dr. Brezsnaynszky Károly (MFT), Dr. Szarka László (MGE), Németh György (MBK). A zárót Dr. Tóth István az OMBKE elnöke mondta.

A Bányászhimnusz elhangzása után a résztvevők az emléktáblához vonultak ahol dr. Horn János a BDSZ kabinetvezetője egy új hagyomány megteremtésének a kezdetét jelentette be az alábbi szavakkal:

„A BDSZ és az OMBKE, akik az 1991. évben együttműködési szerződést is kötöttek a bányászhangnádok csodálatos tárházát szeretnék egy új hagyománnyal bővíteni. 1994. április 7-én, most a centenárium napján először, majd a jövőben minden év április 7-én szakmai nap vagy egyéb rendezvény keretében a BDSZ és az OMBKE képviselői egyidejűleg koszorúzzák meg a Jó szerencsét Művelődési Központ előcsarnokában lévő emléktáblát”

A koszorúkat a BDSZ elnöke (Schalkhammer Antal) és az OMBKE elnöke (Dr. Tóth István) helyezte el.

Az emlékülés állófogadással fejeződött be, ahol a pohárköszöntőt dr. Fazekas János az OMBKE Bányászati Szakosztály elnöke mondta. Az állófogadás kedves színfoltja volt, hogy minden résztvevő magával vihette az erre az alkalomra készített mini korszót, melyen az alábbi szöveg volt olvasható:

„100 éves a Jó szerencsét köszöntés.1994”.

A hagyomány folytatódott, minden évben megrendezésre került az emlékülés a várpalotai Művelődési Házban, a huszadikra 2013. április 11-én került sor.

A zsúfolásig megtelt nagyteremben a Faller Jenő Szakközépiskola és Kollégium tanulóinak (felkészítő tanárok: Reif Mónika és Sándor Zsuzsa) színvonalas műsora után Dr. Holoda Attilának, az OMBKE alelnökének, az OMBKE Köolaj-, Földgáz és Víznyászati Szakosztály elnökének „Aktuális kihívások a hazai energeti-

jelenlegi helyére (az épület Károlyi Antal Ybl-díjas nevéhez kötődik) Rabi Ferenc tartotta az ünnepi beszédet.

Az emlékbeszéd elhangzása után a Bányászhimnusz harangjátéka alatt tizenegy szervezet és Bóna Kovács Károly két gyermeke koszorúzott, majd állófogadásra került sor, ahol a pohárköszöntőt Lasztovicza Jenő tartotta.

Az állófogadás kiváló alkalom volt arra is, hogy rég nem látott kollégák, barátok eszmét cserélhettek, s a zárógondolat, mint eddig minden évben az volt, hogy „Jövőre Veled ugyanitt”.

Dr. Horn János

kában és a bányászatban” című előadása hangzott el.

Az előadás után az emlékműnél/bronz domborműnél (alkotója Bóna Kovács Károly (1897-1970) bányász-kötődésű szobrász és festőművész, akit 1920-ban rendkívüli hallgatóként – rendkívüli hallgatóként azokat a művészjelölteket vették fel az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolára, akik nem rendelkeztek középfokú végzettséggel, de a felvételi vizsgán tehetségükről tanúbizonyságot adtak – vették fel és többek között Kisfaludy Stróbl Zsigmond tanítványa volt. A Főiskola javaslatára a párizsi Képzőművészeti Főiskolán is tanult, hazatérve számos kiállítás stb. őrzi emlékét. A várpalotai dombormű – egy meztelen felsőtestű bányászt ábrázol csákánnyal a kezében, aki a bánya mélyén fejt a szén – eredetileg a „Jó szerencsét” Olvasókör avatására készült, amelyre 1931. december 4-én került sor, a dátum nem véletlen, hiszen bizonyára a bányászok védőszentjének Szent Borbála tiszteletére történt ezen a napon az avatás. Az Olvasókör megszűnése és az épület bontása után került

KOVÁCS ISTVÁN
1936 - 2013

Megrendülve fogadtuk a hírt, hogy Kovács István, az Oroszlányi Bányász Szakszervezeti Szövetség volt elnöke, a BDSZ országos tanácsának és elnökségének egykori tagja, kollégánk, munkatársunk, barátunk életének 77. évében itt hagyott minket.

Élete összeforrott a bányászattal, ötvenöt évet töltött az iparágban, meghatározóan a bányász érdekvédelemben.

1954-ben – 18 évesen - kezdett el dolgozni, mint műszerész a Tatabányai Szénbányáknál, az oroszlányi XVIII-as aknában. Nem minden szakmai indíttatás nélkül, hiszen családja generációk óta a bányászathoz kötődött. Szociális érzékenysége hamar megmutatkozott, Oroszlányban szinte azonnal bekapcsolódott a szakszervezeti munkába. A XX-as bányáüzemnél a szakszervezeti bizottság titkárává választották. Az Igazgatóságra átkerülve a gyártásvezetői munkája mellett végezte a szakszervezeti munkát, majd 1989-ben, igen meggyőző fölénnyel választották az Oroszlányi Szénbányák szakszervezeti elnökévé.

A rendszerváltást követően, olyan időben lett felelős érdekképviselői vezető, amikor kettős teher nehezedett a szakszervezetekre. Egyfelől a saját létezésüket kellett folyamatosan biztosítani a különböző támadások ellenében, másfelől a privatizáció és a bányá-erőmű integráció következtében veszélybe kerülő bányászati munka-helyek védelmét kellett eredményesen végezniük.

Kovács Pista komolyan vette a rá bízott tisztséget. Az idők folyamán munkaharcban edzett, felkészült, tudatos szakszervezeti vezetővé vált. Tudását, a dolgozók érdekében végzett következetes munkáját még ellenfelei is elismerték. Helyesen választotta meg a harc eszközeit, ha kellett, tudott tárgyalóasztalhoz ülni, s kompromisszumot kötni, de határozott volt akkor is, ha az érdekvédelemért kelléktárában a keményebb eszközökhöz kellett nyúlni. Soha nem mérlegelte, hogy szavainak, fellépésének az ő személyére nézve milyen következményei lehetnek. A legfontosabb számára az volt, hogy az őt megválasztó szakszervezeti tagok, a dolgozó emberek munkahelye biztos legyen, a bányászok vívmányai ne sérüljenek. Mindent ennek rendelt alá. Nem ismert fáradtságot, ha munka volt elvesztette az időérzékét, csak a célra koncentrált. Nehéz idők kiemelkedő szereplője volt.

Sokat vállalt, de sokat is dolgozott,

mert minden tisztségében maximalista volt. Így a cég Koordinációs Bizottságának vezetőjeként, vagy a Központi Üzemi Tanács elnökéként is.

Am nem csak a vállalati szakszervezetnél töltött be különböző funkciókat, hanem kivette részét az ágazati és országos szakszervezet munkájából is. 1990-től tagja volt a BDSZ szövetségi, majd országos tanácsának és országos elnökségének, valamint az MSZOSZ országos tanácsának is. Nehéz most szólni róla, de nagyon sokat tett azért, hogy 1992-ben megalkulhasson az Oroszlányi Szolidaritási és Kegyeleti alapítvány, amely a vállalati elhunytak hozzátartozóinak a segélyezését szolgálja.

Számos kitüntetéssel ismerték el munkáját. Többször volt Kiváló Dolgozó, megkapta a Kiváló Bányász, a Szent Borbála Érmét, az MSZOSZ Érdemérmét és a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztet. Soha nem emlegette ezeket a kiérdemelt kitüntetések, ha jól is estek neki, mert sokkal fontosabbnak tartotta azt az elismerést, amit a szakszervezet tagjai, a munkavállalók, egy-egy érdekvédelmi siker, egy-egy eredményesen végződő munkaügyi eset után személyesen mondtak neki.

Mert nagyon sokat tett. Nem a köszönetért, hanem a benne eredendően meglévő igen magas intenzitású empátia, humánus, szolidaritás, és szociális érzékenység diktálta őszinte tenni akarásból. Rése van abban, hogy a márkushegyi bánya még mindig működik. Folyamatosan, minden létező fórumon felemelte szavát ezért, sokszor indulatosan, nyersen fogalmazott, de mindig a dolgozók érdekében, a bányászok ügyéért szállt síkra.

Igazi, nagy formátumú érdekvédő volt.

Nyugodjék békében!

Egy baráber emlékére

ba. Az első pillanattól fogva, az utolsó percéig igazi baráber maradt. Imádtam feleségem elvesztését követően hűga, fia és unokája maradt számomra. Kis családi házukban az örök mozgó ember mindig talált magának munkát. Az idő

múlásával Jenő bácsi saját kérésére a komlói Idősek Otthonába költözött, hűga így csak pár házzal lakott mellette. Az ottan lakói között Bányai Jánosban igazi bányász beszélgető társra talált annak halálig. A Bányász Emlékekért Egyesület ünnepségeire szívesen jött el, a Laterum szállóban rendezett ünnepségre, ahol kb. 140 bányász fogadta el a meghívást, Jenő bácsi még fürgén cikázott az asztalok között, a sikondai majálisra. Ő koszorúzta meg az egykor munkahelyének emléktábláját Komlón az altár falán, valamint a kakastelepi emléktáblát is Ő leplezte le.

Akkor még nem tudtuk, hogy ez lesz az utolsó, többé már nem jöhet el.

A bányász himnuszából idézve „Egkebe szállani fel, fel!”

Utolsó jó szerencsét Jenő bácsi.

Kifferné Róth Valéria
Bányász Emlékekért Egyesület
Aknamélyítő Tagozata

Attila elment

Vannak a nagy formátumú szakszervezeti vezetők, akik élete a nyilvánosság előtt zajlik, s vannak olyanok, akik örökké a háttérben, szinte észrevétlen dolgoznak. Mindkettőre nagy szüksége van a mozgalmaknak, egyik sem létezhet a másik nélkül.

Ő az utóbbiak közé tartozott. Váratlanul került egy számára eladdig ismeretlen közegbe, de született intelligenciája és mozgalmi tapasztalatai következtében gyorsan alkalmazkodott az új helyzethez. A Bányamunkás hívta szerzői közé, s ő pontosan, a rá jellemző precizitással és írói vénával készítette életképeit a bányászok világáról.

Régről ismertem őt, kollégák voltunk, már akkor megtapasztalhattam baloldali elkötelezettségét, mindig pontos és sosem elhamarkodott véleményét a köröttünk zajló eseményekről. A bányásszakszervezet lapja sok írását őrizi, melyek mind arról tanúskodnak, hogy szerette azt, amit éppen csinál.

Ha le-leültünk beszélgetni, fehér asztal és néhány pohár bor mellett, szenvedélyesen érvelt az igaza mellett, szavain átjött, hogy az adott témát nem felszínesen, hanem alaposan ismeri, de meghallgatta mások véleményét is, toleráns, de nem elvtelenül megengedő volt azokkal szemben, akik a másik oldalon álltak.

Rövid időt töltött a szakszervezeti mozgalomban, de akik a munkatársai voltak, szeretettel emlékeznek rá. Büszke vagyok sok évtizedes barátságára, az együtt töltött időre, mert tanulhattam tőle, elcsenhettem valamit abból a gazdag tárházból, amiben élete tapasztalatait felhalmozta.

Karácsony előtt találkoztunk utoljára, akkor még reménykedve mondta, hogy a kezelések talán segítenek a gyilkos kór visszaszorításában. Harcolt ellene, de ereje egyre lankadt, míg szervezete végül feladta a küzdelmet.

Hetvenegyedik évében itt hagyott minket Csizmás Attila, a BDSZ központi apparátusának egykori munkatársa, a Bányamunkás állandó szerzője.

Nyugodj békében, barátom!

H.I.P.

Felejthetetlen nap volt az Ajka – Padragkút Néptáncgyüttes életében 2013. április 29-e, amikor Budapesten átvehették a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének Művészeti Díját. E rangos kitüntetést több évtizedes kiemelkedő kulturális munkájukért, magas színvonalú, áldozatkész, eredményes néptánc tevékenységük elismeréseként érdemelték ki. Olyan művészi szinten végzett munkáért, amelyre nemcsak Ajkán, hanem országosan és nemzetközi szinten is felfigyeltek.

A Bányász Kulturális Egyesülethez tartozó Ajka-Padragkút Néptáncgyüttest *Oravecz Edit*, a kulturális egyesület elnöke mutatta be, számolt be kiváló eredményeikről. Elmondta, hogy a mostani együttes elődje 1957-ben alakult harminc fővel a padragi szénbányánál dolgozó fiatalokból. Vezetőjük akkoriban *Makray László* geológusmérnök volt.

Majd jöttek-mentek a vezetők és mindig aktív szakemberek kerültek az együttes élére. Néhányat érdemes megemlíteni a legjobbak közül: *Molnár Teréz, Lakat Sándor, Illési Sándor, Oravecz Edit, Németh Lajos, Fülöp László, Heffler György*. A lelkes munka eredménye hamarosan sikeresnek bizonyult, hiszen néhány év eltelte után nemcsak Veszprém megyében, hanem országosan is megismerték az együttes nevét. Sikert siker követte. 1977-ben *Oravecz Edit* és *Németh Lajos* együttes-vezetők úgy gondolták, hogy a padragi és ajkai csoportot az eredményesebb munka érdekében össze kellene vonni. Ez megtörtént, s azóta viselik az Ajka-Padragkút Néptáncgyüttes nevet. 1992-ben *Kovács Norbert* Cimbi vette át az együttes vezetését, aki lelkesedésével, táncszeregettel, fáradságot nem ismerve dolgozott csoportjával.

Oravecz Edit az elmúlt évtizedekről így vall: - Virágzó néptáncos életet varázsoltunk városunkban, térségünkben. Talán minden nagyképűség nélkül mondhatom, hogy Magyarország

BÁNYAMUNKÁS

Tánc az életünk

Nyugat Kapujában Fesztivál első helyezés, Martin György Néptánc Szövetség Nívódíja, s megszerezték a magyar minősítési rendszer legmagasabb fokát, a Kiváló Minősítésű Együttes díját.

***

Kádár Ignác, Vásárhelyi László Vándordíjas táncos hatodik éve a néptáncgyüttes művészeti vezetője, aki korábban a Budapest Táncgyüttes szólistája volt. Elnyerte a Népművészet Ifjú Mestere, 2007 év Legjobb Férfitáncosa címet. A Zalai Verbunkverseny, valamint a Nemzetközi Legényes Verseny többszörös győztese. Az Év Táncművésze kitüntető címet a tánc világnapja alkalmából rendezett gálán már másodszor kapta meg a Művészetek Palotájában. Most pedig jött a legújabb elismerés: a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének Művészeti Díja.

Kádár Ignác elkötelezett híve a néptáncnak, a hagyományörzésnek. A Szentdomokoson, Csíkszeredához közel cseperedő fiút már gyermekkorában megfertőzte a néptánc szeretetével táncos nagypapja. – Ő szeretne volna, ha továbbviszem a tudását, úgyhogy a Hargita Állami Népi Együttesben kezdtem pályafutásomat 18 évesen. Hat évet töltöttem velük, de szakmailag többre vágytam. A zalaegerszegi Zala Táncgyüttes vezetője voltam egy éven át, amikor egy néptáncantológián

látott meg a Budapest Táncgyüttes vezetője, én pedig engedtem a kérésnek és próbára tettem magam. Ott és a későbbi Honvéd Táncgyüttesben nyolc éven át táncoltam, de közben már az ajkai kérésnek engedve a dunántúli városba is lejártam táncházba tanítani. Mígnem 2007-ben végleg itt ragadtam, hiszen addigra már egyre nagyobb lett az itteni csoport, sok régi tag is visszajött – mondta Ignác, akinek minden mozdulatán látszik, hogy a profi világból jött.

Vezetőként azt vallja, hogy a tisztaságot tisztelni kell a néptáncban. Nem szabad elvenni és hozzátenni ahhoz, amelyből egyébként életünk végéig meríthetünk. – Úgy érzem, az együttesben komolyan veszi mindenki a munkát, a tizennégy pár táncos lelkes és fegyelmezett. Tavasszal már bemutattuk a De szeretnék zöld erdőben fa lenni című műsort, most pedig éppen a Bakony Fesztivál estjére készülünk. Minden fellépésünkön igyekszünk öregbíteni Ajka városa hírnevét – jegyezte meg.

Ajka és térsége kiemelkedően fontos az együttes számára, szeretnék elérni, hogy a néptánc és a néphagyományok szeretete és tisztelete azokhoz is eljusson, akik nem művelik tevékenyen a népművészet egyik válfaját sem. Minden évben ellátogatnak Erdélybe, hogy minél többet tudjanak meg azokról az emberekről, akiknek táncait elsajátítani próbálják.

Tollár Sándor

Megvalósult álmok

Egy gyönyörű vasárnap reggel a Bányász Kulturális Egyesület 50 fővel Budapestre utazott, hogy kulturális programokkal gazdagodjon. Jó dolog, hogy mindig történik valami, ami később szép emlékként felidézhető. Még friss az élmény, de már elraktározták: a kedves emlékek közé a budapesti Magyar Nemzeti Galériában április közepén elhangzott hangversenyüket.

A történet egyszerű: jelentkeztek résztvevőnek a Múzeumi Hangversenyek sorozat Múzeumi Galéria által meghirdetett rendezvényére. Jelentkezésüket elfogadták, és ezzel kezdődhetett a műsor összeállítása, begyakorlása. A szabad időpontok közül 2013. április 14 de. 11 órát választották. Ragyogó idő volt ezen a napon. Erre a hangversenyre sokan elkísérték az egyesületet, családtagok, rokonok, barátok és a padragi Nyugdíjas Klub tagjai.

A korai indulás nem szegte a kedvüket. Ahogy közeledtek a cél felé, egyre inkább nőtt a lámpaláz. A gyönyörű helyszín csak fokozta az izgalmakat. Beéneklés, helyszíni próba, öltözködés és máris elérkezett a hangverseny kezdete. Bevonuló zenét, konferanšiét a társszervező Kórusok Országos Tanácsa biztosított. Aztán szólt a dal és a taps, ami mind az előadásnak, mind a műsorválasztásnak volt köszön-

hető. Egyháztól a világi zenéig, népdaltól a műdalig, magyar illetve más népek zenéje, ismert és kevésbé ismert dallamok. A közel háromnegyed óras koncerten a közönség időnként cserélődött, de üres szék kevés akadt, és az emeleti galériát is elfoglalta a szép számú hallgatóság. Jó volt hallani az elismerő véleményeket a hangverseny után, valamint azt, hogy várják vissza őket.

A délelőtti program sikerének záloga a kórust vezénylő Hartinger Nándorné és a zongorakísérőnk, Vörös Jánosné, no és a Forrás Nőikar.

A délutáni programban az Operettszínház művészeinek előadásában a Marica grófnő című operett megtekintése szerepelt. Remek hangulat, sok ráadás, fergeteges taps volt jellemző az előadásra. Az egyesület tagjai köszönetet mondtak a nap programját megszervező Oravecz Editnek, a Bányász Kulturális Egyesület elnökének.

Nem elfáradva, inkább emelkedett hangulatban utaztak hazafelé, hisz olyan sok szép élmény érte mindnyájukat. De gondolataik között már a következő verseny, a Mária Rádió kórusverseny műsorterve érlelődött, amelynek résztvevője lesz májusban szintén Budapesten a Forrás Nőikar.

-tollár-

Könyvismertetés

„ A természeti jelenségek magyarázatához nem szabad több okot felvenni, mint amennyi igaz, s amennyi a szóban lévő jelenség magyarázatához szükséges”

- Newton

A 24. órában, 2013 márciusában jelent meg Reményi Károlynak az MTA r. tagjának „A TŰZ ÖRÖK ENERGIAFORRÁS, A szén és a fosszilis tüzelőanyagok a természetben”

c. könyve az Akadémia Kiadó gondozásában. A könyv a 2007-ben megjelent „Megújuló energiák” és a 2010-ben megjelent „Energia-2020-Felmelegedés” c. könyv trilógia harmadik – de remélem nem utolsó – kötete. Azért a 24. órában mert napjainkban kell, hogy megvalósulhasson az Országgyűlés által 2011.októberében elfogadott „Nemzeti Energiastratégia 2030”- ban jóváhagyott azon megállapítás, hogy ha egyetlen mondatban akarjuk kifejezni a célt, akkor az, hogy függetlenedés az energiafüggőségtől.

Reményi akadémikus könyve ezt a célt segíti elő tudományos megalapozottsággal és amellet érthetően nemcsak a kimondottan már professzionális szakemberek számára mutatja meg a követendő utat.

A 340 oldalas könyv 10 főfejezetre és alfejezetekre tagozódik :

Bevezetés
- A fosszilis energiaforrások kialakulása (3 alfejezet, 26 ábra, 11 táblázat)

- Globális levegőparaméterek meghatározása (9 alfejezet, 11 ábra, 2 táblázat)

- A szilárd, folyékony és gáznemű anyagok égése (8 alfejezet, 26 ábra, 11 táblázat)

- Paradigmaváltás a tüzeléstechnikában (8 alfejezet, 26 ábra, 2 táblázat)

- A szén-dioxid (7 alfejezet, 29 ábra, 8 táblázat)

- Különböző mozgalmak a CO2 kibocsátás csökkentésére (3 alfejezet, 8 ábra, 2 táblázat)

- A fosszilis tüzelőanyagoknak tüzeléssel való hasznosítása (6 alfejezet, 20 ábra, 12 táblázat)

- A fosszilis tüzelőanyagok jövője, alap energiahordozó (3 alfejezet, 12 ábra, 6 táblázat)

- Pusztító tüzek

- Irodalom (133 irodalom).

S rögtön javaslat is tesz, hogy mik a sarokpontok, így

- a hazai vízenergia - hasznosítási lehetőségek korrekt bemutatása (Nagymaros kérdése),
- a hazai energiahordozó források hasznosítása, különös tekintettel a lignitvagyonra,
- a természeti közvetlen energiafor-

rások (megújulók) szerepe és hatása (támogatás, beruházás stb.),

- a nukleáris energia jövője, megoldások (részben elhatározott),

- a globális felmelegedéssel kapcsolatos magatartás.

Ezt a könyvet nemcsak az energetikával foglalkozóknak kellene elolvasni, hanem gazdaságpolitikusoknak, a zöld mozgalmak képviselőinek, hogy megismerjék ezen a területen is a valóságot, a nemzetgazdaság számára fontos előnyöket. De azt is gondolom, hogy ez a könyv nem hiányozhat szakirányú egyetemek-, egyetemi tanszékek könyvtáraiból sem, mert a jövő nemzedékének felelőssége ezen a területen is kiemelt jelentőséggel bír.

Számos dicséret mellett egy kritikai megjegyzés a recenzió írójától: a 324. oldalon azt olvashatjuk, hogy „közismert tény, hogy energiahordozókban szegény ország vagyunk”. Ez így hál’ Istennek nem igaz, mert például a ma már ismert feketekőszén-, barnakőszén-, lignit vagyon ismert mennyisége szinte egész mennyiségben ki tudná váltani az energiafüggség döntő százalékát. Egy 1000 MW-os lignitbázisú erőmű igénye 50 évre 400 millió tonna, jelenleg az ismert lignitvagyon több milliárd tonna.

A könyv megvásárolható a nagyobb könyvesboltokban vagy rendelje meg 20%-os kedvezménnyel közvetlenül az Akadémia Kiadótól a www.akademiaikiadó.hu oldalon.

Dr. Horn János

Koszorúk a fekete gránittáblánál Emlékezés a széncsatára

A bányászokról szóló Benjamin László verse, akik ha leszálltak a mélybe, soha nem tudták, feljönnek e. A verset Krista Zsolt, a salgótarjáni Zenthe Ferenc Színház tagja mondta el azon a megemlékezésen, amelyet Salgótarján Város Önkormányzata, a bányászszakszervezet Nógrád megyei bizottsága és salgótarjáni alapszervezete szervezett februárban, az 1946-os széncsata 67. évfordulóján. Lonsták Vilmos a salgótarjáni alapszervezet elnöke köszöntőjében azt hangsúlyozta, a széncsata harc volt a romokban heverő ország, az összeomlott gazdaság újjáélesztéséért, az élet megindulásáért. A nógrádi, köztük a salgótarjáni bányászok olyan kimagasló teljesítményt értek el a versenyben, amelyre ma is büszkék lehetünk.

Székné dr. Sztrémi Melinda Salgótarján polgármestere, országgyűlési képviselő megemlékezésében felidézte a II. világháború okozta károkat, az ország súlyos gazdasági helyzetét. Ahhoz, hogy helyreálljon az energiaellátás, meginduljon az ipari termelés, mérséklődjön a magasra szökött infláció, szén kellett. Az ország bányászai - köztük 12 ezer nógrádi - vállalták a széncsatát, az ország talpra állítását. Nehéz körülmények között dolgoztak, hidegben, fáradtan, sokszor éhesen. A polgármester asszony Várszegi György munkáját, a Szorospataki lámpafényeket idézte: „Adjatok szalonnát az olajos kenyér, meg a lekvár helyett és széncsata nélkül is kifordítjuk a bányát.” Februártól - márciustól a széntermelés emelkedni kezdett és a nógrádi bányászok olajos kenyéren, sokszor a zsebükbe dugott sült krumplin május elsejére megnyerték a széncsatát. Hősies tetteikkel beírták nevüket Nógrád megye és

Emlébeszédet Székné dr. Sztrémi Melinda polgármester, országgyűlési képviselő mondott.

Salgótarján történetébe. A bányászok erőfeszítése, helytállása elismerést, tiszteletet érdemel. Méltó arra, hogy az utódok tiszteljék őket, büszkék legyenek rájuk.

Az egykori bányaigazgatóság épületének falán emléktábla hirdette, az épületben szervezték és irányították az 1946-os széncsatát. A tábla azonban 1997-ben megrongálódott, levették. A BDSZ Nógrád Megyei Bizottsága, valamint a Nógrád Megyei Szabadidős Klubok Szövetsége - Páles Lajos kezdeményezésére, - az önkormányzathoz fordult a tábla visszahelyezéseért. Így 2007. szeptember 2.-án, a bányásznapi megemlékezésen új táblát avattak. Az eredetit a Dornay Béla Múzeum őrzi.

Mint minden esztendőben, február 23.-án most is sokan elzarándokoltak az egykori bányaigazgatóság épületéhez. A széncsata hőseire emlékezve elhelyezték a tisztelet koszorúit Salgótarján és Nógrád Megye Önkormányzata, a BDSZ Nógrád Megyei Bizottsága és

salgótarjáni alapszervezete, a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Nógrád Megyei Szervezete, a pártok - a FIDESZ, az MSZP, a Magyar Kommunista Munkáspárt - képviselői, valamint a Salgó Természetjáró Egyesület.

- vg -

Megtartotta első negyedéves ülését az Ajkai Bányász nyugdíjas Alapszervezet bizalmi testülete. Értékeltek az eredményes tagdíj-munkát, majd ünnepélyesen köszöntötték az első félévben névnapjukat tartó tagjaikat.

SZJA 1%

A Központi Bányászati Fejlesztési Intézet Nyugdíjaisaírt Alapítvány ezúton köszöni meg támogatóinak a 2011. évben kapott SZJA 1%-ot 60.962,- Ft-ot, amely összeget segélyként a rászorultaknak kifizették.

KBFI Nyugdíjaisaírt Alapítvány

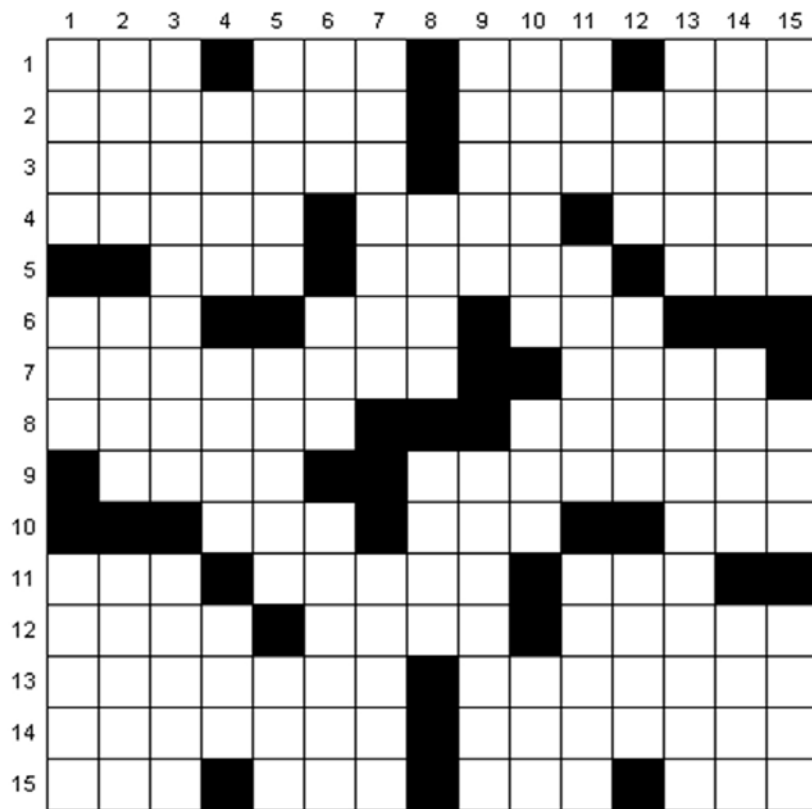
Választás Nagybátonyban

Május 15-én taggyűlést tartott a BDSZ Nagybátonyi Nyugdíjas Alapszervezete. A beszámoló és költségvetés megtárgyalása után tisztújításra került sor.

Miliczki Ferencet megválasztották az alapszervezet új elnökének, Ripsz Ferencet pedig alelnöknek. Nagy János az alapszervezet tiszteletbeli elnöke lett.

A taggyűlésen részt vett Rákos József megyei elnök és Rabi Ferenc BDSZ elnök is.

„Bányák” a térképen

VÍZSZINTES: 1. Az 1848/49-es szabadságharc lengyel hőse:...apó. - Bibliai idézet: „Könnyebb a tevének ...fokán átmenni, hogynem a gazdagnak az Isten országába bejutni”. - Levest szed. - Ilyen szarvas is van. 2. Vízfolyást megszüntet. - Szétváló. 3. A **Vértes és melyik hegység között fekszik Tatabánya, az 1897-ben feltárt szénbányák körül létesült település?** - Mondanivaló lényegét kevés szóval fejezi ki. 4. Balatoni üdülőhely. - Levél a neten: e-... - Gábor és Gabriella becézve. 5. Római1999-es. - Valamivel szemben. - Nyeréssel kapcsolatos közmondás egyik szava. 6. Elemzés: ...lízis. - A Tisza romániai mellékfolyója. - Gamma része! 7. A **történelmi Magyarország legrégibb és**

legnevezetesebb bányavárosa Selmecbánya. Ezüstlelőhelyei az államalapítás korában a királyi pénzverés fő forrását biztosították. 1782-ben 23 ezer lakosával az ország hányadik legnépesebb városa volt? - Dohányzó eszköz. 8. A szellemi tisztaság és a költészet istene. - A **Kazincbarcika környékén fekvő Rudabányán a középkorban rezes és ezüstöt bányásztak. Aztán mi következett, 1968-ig?** 9. Páros kötőszó. - Felkeresni egy távolabbi helyet. 10. Valahová, valamerre húz. - Apaállat. - Állatkert. 11. Terület, rövidítve. - Magával ragad. - Őszi hónap, röviden. 12. Hegycsúcs. - Elgondolás. - Valahonnan származó. 13. Nekikezd. - Annak ellenére. (Két szó).

14. Otthon. - Szakorvos. 15. Túlnyomó rész. - Bízató szócso. - Ismétlés, röviden. - Cigizik.

FÜGGŐLEGES: 1. Temesvár folyóvize. - Igen. - Fenyőfa pikkelyes termése. 2. Férfinév is, Békés megyei város is. - Szaklap: ... Gazdaság. - Fizikában egy testre ható erők együttes hatásának megfelelő erő. 3. **Melyik megye székhelye a régi erdélyi bányaváros, Nagybánya?** - Személyemről. 4. Találja. - Római 1054-es. - Miniszterelnöki Hivatal, röviden. 5. Újság cikk témáját megjelölő rész. - Kisiskolás. - Létezik. 6. Titán és kén vegyjele. - Eszperantón alapuló műnyelv. - Jókendvüen énekelő. 7. Időben beosztja a tennivalókat. - Az impresszionizmus jelentős francia festője (Edgar). 8. Figura. - Régebbi történelmi időszak. 9. Gyakori alkohol. - Kortárs író (László). Első regénye: A könyvmutatványosok legendája. 10. Foglalkozás. - Kifizetett összeg. - Egyetértő kifejezés: rendben ... - Okozás egyenmübetűi. 11. Vállamra. - Anyósom, népies szóval. - Részemre. 12. Rátartásig. - Istentisztelet. - Építmény kiemelkedő része. 13. **Tübingiai bányászok alapították a tizenharmadik században Besztercebányát. Melyik folyó partján fekszik? - Minek a központja volt a középkorban Körmöcbánya, amit nemesfémbányászatának köszönhet?** 14. Tüstént. - Firenze folyója. - Dekoráció. 15. Autó része. - Szén, jód és oxigén vegyjele. - Rózsa is, barack is, harmat is van ilyen.

Beküldendő a hat **vastagbetűs** sor megfejtése.

A rejtvénypályázat nyertesei

Februári rejtvényünk helyes megfejtése a következő: BAUXITBÁNYÁSZAT, AKTÍV VÍZVÉDELEM.

A nyertesek: Ádám Julianna, 3023 Petőfibánya, Apci út 3.; Kalász Istvánné, 3700 Kazincbarcika, Barabás út 44.; Zámbo Béla, 2840 Oroszlány, Kertalja u. 6. 1/3. A nyereményeket postán küldjük el.

PANNÓNIA HÍREK

Tisztelt Magánpénztári Tagtársunk!

Ha szeretné, hogy a Pannónia Magánnyugdíjpénztár hosszú távon kezelje magán-nyugdíjpénztári megtakarítását, tagdíjfizetéssel és csekély összegű működési támogatással tehet a legtöbbet a Pénztár jövője érdekében.

A 2011 decemberétől hatályos jogszabályok alapján megszűnt a kötelező magán-nyugdíjpénztári tagdíj, a bérből levont nyugdíjjáruclék teljes egészében a Nyugdíjbiztosítási alap bevétele. A magán-nyugdíjpénztári tagdíj innentől kezdve önkéntes jellegű, a nettó jövedelemből fizethető. Pénztárunk Alapszabálya szerint a havi tagdíj 3.000 forint, ennek 99,1%-a, azaz 2.973 forint növeli az egyéni számlát.

A tagdíj fizetése 2013. április 1-től a Pénztár Unicredit Banknál vezetett számlájára történhet, akár több havi tagdíj egy összegben történő befizetésével:

10918001-00000129-05833009

Az utalás közlemény rovatában kérjük, tüntesse fel adóazonosító jelét és a „tagdíj” szöveget (minta: „811111111 tagdíj”).

Pénztárunk továbbra is elkötelezett a magán-nyugdíjpénztári ágazat iránt, ehhez azonban a tagdíjbefizetés működési hányada sajnos messze nem elegendő. A jogszabályi környezet a magán-nyugdíjpénztárak működését

igen nehezzé teszi, rövidtávon elkerülhetetlen a jogszabályi változás, pl. speciális önkéntes nyugdíjpénztári számlává alakítani a magán-nyugdíjpénztári megtakarítást.

A Pénztár működéséhez - a jogszabályi változás türelmes kiváráshoz - ezért a tagdíjfizetésen túl közvetlen működési támogatás befizetését is javasoljuk, amely a Pénztár jelenlegi mérete alapján mintegy havi 1.700 forint minden tagot figyelembe véve. A támogatás fizetésének lehetőségét és befogadását a Küldöttközgyűlés az Alapszabályban rögzítette.

Aki közvetlen működési célú támogatást szeretne befizetni, az írásbeli nyilatkozattal azt vállalhatja, amely nyilatkozatot a Pénztár visszaigazol és megküldi a szükséges bankszámlaszámmal.

A Pénztár meglévő működési tartálékai végesek, ezért szükséges, hogy a működéshez elengedhetetlen pénzügyi forrásokat a tagok - az együtt-gondolkodó és összefogó tagság egésze - mintegy „számlavezetési díj”-ként fizessék be a Pénztárba. Figyelembe véve, hogy az átlagos egyéni számla 2,8 millió forint összegű, a havi 1.700 forint „fenntartási díj” egy reális és elfogadható összeg. A számlavezetési díjjal a Pénztár működése fenntartható, az egyéni számla a hozamokkal és a befizetett tagdíjjal tovább gyarapítható.

Üdvözléssel,
Pannónia Nyugdíjpénztár

BÁNYAMUNKÁS

**A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA**

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226; 351-7758 • Fax/üzenetregőztő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja a

Nyomdort Kft. • Telefon/fax: 06 29 497-859 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630